

Jó Pajtás

2020. IX. 24.

74. évf., 26. szám

Szeptember 30. – a magyar népmese napja

Berényi Dorina: A kiskakas gyémánt félkrajcárja

**Mese, mese,
mátka...**

**Időmérés
tűzzel-vízzel**

**Mikor kövesd
a divatot?**

Fladaró, Tími

Wáááá! – ezzel az üvöltéssel tekertem tegnap haza a bringát, hogy kiszaladjon belőlem a bánat. Nagyon megsértődtem Vivire, hatalmasat csalódtam benne. A múltkor meghallotta, hogy Jucussal arról dumálunk, hogy már kikémkedtem, hogy Kristóf hétfőnként mikor sétáltatja a kutyáját, és én igyekszem is akkor menni. Szerintem Vivinek tetszik Kristóf, és amilyen pletykás, szerintem visszamondta neki ezt az infót, mert két hete sem őt, sem a kutyáját nem látom. Kiakasztott a kiscsaj, és ez nem volt neki elég, rátett még egy lapáttal, ugyanis kitalálta, hogy mivel egymással szomszédos utcában laknak Kristóffal, az online heteken tanulhatnának együtt. A szokásos röhejes módon dobálta a haját, miközben ezt elmesélte a lányoknak. Jucus rám szól, hogy ne dühöngjek olyan látványosan, már az egész arcom lángba borult a méregetől.

Otthagytam Jucust is, meg az egész bandát, életemben először egyedül mentem haza, és milyen jól esett! Persze csak az embermentes részeknél kiabáltam, de ott nagyon. Maximum hangerővel szaladt ki belőlem a karvalyorrú vivi – akinek mátlól kis kezdőbetűvel írom a nevét – Kristóf, aki kerül és az online oktatás, ami miatt csak minden második héten látom a sulis legszébb fiúját. Ha hazaérek, becsapom az ajtót, és üvöltetem az Esti Kornélt. Ha hazaérek, becsapom az ajtót, lehúdom a redőnyt, és Esti Kornél. Ha hazaérek...

Anya a ház előtt gereblyézi a fűvet, mosolyogva közli, hogy tökhajó van ebédre. A kerékpár kerekén a szemem, nem nézek fel, mindjárt a garázsig érek, amikor utánam nyúl, elkapja a karomat, és rémült arccal néz rám. Beszélgetni fogunk, be fog jönni a szobámba, apa nélkülünk ebédel vagy megvár minket, míg anyának mindent elmondok, mert ő olyan, hogy előle nem tudok elzárkózni. Estig csak sírok és beszélek, az otthonomban, a biztonságban.

Zelk Zoltán

Mese-vers

Volt nekem egy olyan ebem,
kikutatta ahány zsebem.
Ha cukrot lelt a zsebemben,
nem számolta, csak megette,

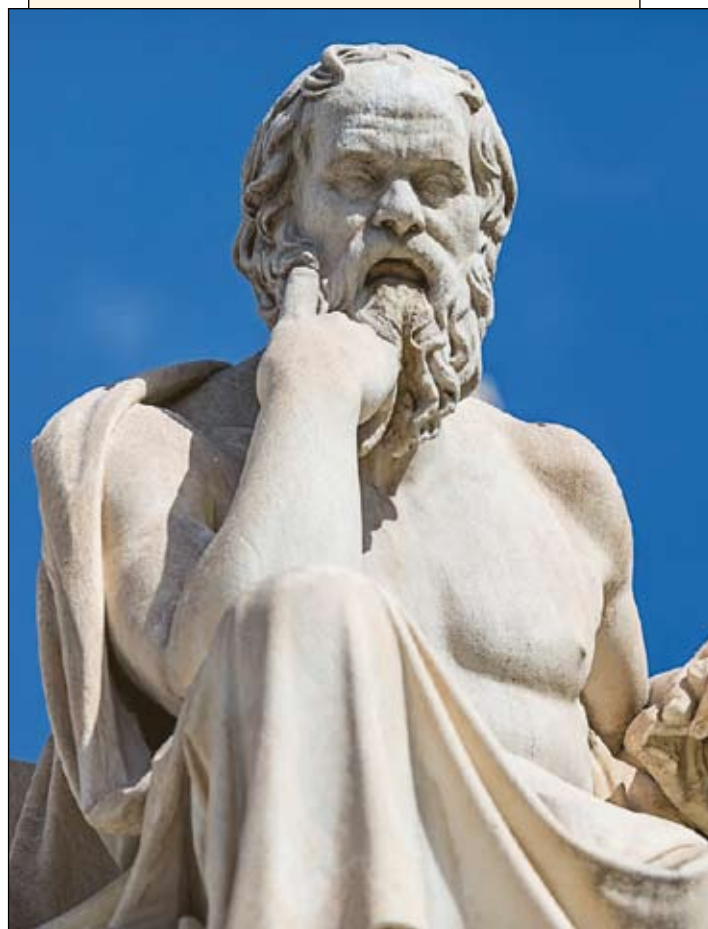
Volt nekem egy olyan lovam,
úgy elfutott most is rohan.
Világ végig meg sem áll tán,
jó, hogy nem ülök a hátán.

Volt egy olyan kispatakom,
lefutott a hegyoldalán.
Futott, amíg folyó nem lett,
itt csobog a házunk mellett.

Volt egy olyan mesém nekem,
mint a virág, nőtt a réten.
Akkor én még úgy meséltem,
nem virágot, mesét téptem!

EZTFILÓZDKI!

Platón

A híres görög filozófusok közül néhányan nagy hatással voltak a világra, elméleteikből ma is sokat tanulhatunk: ilyen filozófus Platón is. Nevét és gondolatait a világ minden táján ismerik, egy 20. századi angol filozófus szerint az egész nyugati filozófia csak egy lábjegyzet Platónhoz. Habár valóban az antik világ meghatározó alakja volt, és nagy elméket tanított – még ő sem volt tökéletes. Mint mindenkinek – neki is voltak rossz ötletei is, amik nem állták ki az idő próbáját. Nézzük meg a legzseniálisabb és leggyengébb ötletét!

A legjobb ötlete: Platón szerint a világunk mögött létezik egy tökéletes világ: az ideák világa. Az ideák minden dolog ideális verzióját jelentik, és használati utasításként szolgálnak a saját, valódi világunkhoz. Például azon gondolkodsz, milyen lehet egy ideális tanár, aki nem igazságtalan, nem halmoz el rengeteg házival – akkor egy nem létező, de tökéletes tanár formáját képzeled el. Ez volt Platón nagy ötlete, hogy szétválasztotta az általunk érzékelt világot és a mögötte rejlő nagyobb igazságot, amit az eszünkkel közelíthetünk meg.

A leggyengébb ötlete: Platón, amikor az embereket próbálta meg elhelyezni az élőlények között, a madarak közé sorolt bennünket. Azt mondta, az emberek kétlábú, tollatlan állatok. Egy anekdota szerint Diogenész, akit bosszantott ez a definíció, egyszer elment Platón akadémiájára, és berontott az órájára egy kopasztott csirkével: „Nézzétek, ez Platón embere!”

Tóth Tamara

Benedek apó álma valóra vált

„Nagy lelki örömmel hallom, hogy könyvem a csodálatos házak kedves barátja s az iskolai oktatás segítőtársa lett: hogy a nagyok és kicsinyek gyönyörűséggel és haszonnal olvassák. A magyar népé elsősorban. Az ő lelkének kincsei ezek a mesék. Én csupán a nép mesemondó fia vagyok” – írta sok évvel ezelőtt Benedek Elek, a kisbacioni székely mesemondó, író. Benedek Elek álma valóra vált. Meséit azóta is egyaránt szeretik a felnőttek és a gyerekek. Szerte a nagyvilágban, ahol csak magyarok élnek, emlékeznek a magyar népmese napjára, amelyet a nagy meseíró, mesegyűjtő Benedek Elek születésnapján, szeptember 30-án tartanak meg.

Lehet, hogy már szüleitek is kiskorotokban éppen a nagy mesélő kötetéből olvastak nektek meséket, s megszeretettétek veletek e kincseket. Aki részt vett már népmesemondó vetélkedőn, az nagyon szeretheti a meséket!

Az óbecsei gyerekek nagyon is kedvelik, már részt vettek ilyen versenyeken, s máris készülnek az idei megmérettetésre, amelyet a helyi Népkönyvtár szervez.

Hogy ki szeretettette meg velük a népmesét, hol voltak eddig népmesemondó versenyen, mostanában mit olvasnak – elmesélik az óbecsei Petőfi Sándor iskola ötödikesei: **Gondos Réka, Koncz Villő, Bárány Petra, Kisutcai Ivett, Lázár Enikő**, a Samu Mihály iskola ötödikesei: **Szabó Vivien, Szabó Áron, Bozsir Dianna, Brasnóy Barbara**, valamint a hatodikos **Kiss Anett és Dózsa Kitty**.

Réka: Kiskoromban, amikor a mamám vigyázott rám, sokat mesélt nekem. Rengeteg meséskönyvem van, s mikor már megtanultam olvasni, egyedül bújtam a könyveket. Van kedvencem is, a Kisgömböc.

Ivett: Kiskoromban elalvás előtt nekem anyukám mesélt. Alsós koromban a tanító nével voltunk népmesemondó versenyen, még Zentán is felléptünk. Az óbecsei versenyen, Népkönyvtárban a Mátyás királyról szóló mesével díjat is nyertem.

Villő: Nekünk is rengeteg meséskönyvünk van, és kiskoromban szüleim, a bátyám, a nagyszüleim sokat olvastak nekem. Emlékszem, nagyival el is játszottuk a meséket... Alsós koromban is sok mesemondó versenyen jártam, s most is megyek majd a Népkönyvtárba, ahol megtartják a mesemondó versenyt. Nemcsak versenyezni, hanem olvasni is szeretek.

Petra: Én is kiskoromban szerettem meg a meséket, s mikor iskolás lettem, én is részt vettem mesemondó versenyeken, harmadik helyezést értem el, jutalmul még pénztalványt is kaptam.

Enikő: Én az állatos könyveket kedvelem, kedvencem a Farkastanya. Voltam már mesemondó versenyen, az idén is szeretnék eljutni.

Vivien: Anyukám szeretettette meg velem a könyveket, ugyanis elalvás előtt sokat olvasott

A Petőfi Sándor iskola ötödikesei

Samu Mihály iskola tanulói

nekem. Mikor már megtanultam olvasni, egyedül olvastam esténként. Annyira megszerettem a meséket, hogy népmesemondó versenyekre mentem, és egyszer második lettem. Üzenem a Jó Pajtás olvasóinak, hogy este ne számítógépezzenek vagy tévézzenek, inkább olvassanak.

Áron: Nekem is anyukám olvasott esténként, különösen a Mátyás királyról szóló meséket kedveltem. Mostanában a Ludas Matyit olvasom. Már többször elolvastam, ez lett a kedvenc mesém.

Dianna: Nekem is sok könyvem van, de néha elmegyek a könyvtárba is. Szétnézek, kölcsönzök könyvet, ha megtetszik. Voltam már versenyen is, lehet, hogy az idén is megyek.

Barbara: A mamám is szeret olvasni, s mikor elkísért a zeneiskolába, mindig elment a könyvtárba is. Nekem is kölcsönzött ki könyvet,

mégpedig a tündérmeséket szerettem meg. Sok pöttyös meg csíkos könyv van, s mostanában azokat bújom.

Kitty: Már kiskoromban nagyon szerettem az állatokat, s az állatos könyvek érdekelték. Mivel lovagolok, a lovakról szóló könyvek a kedvenceim. Még a könyvtárból is ilyen jellegű könyveket szoktam kölcsönözni.

Anett: Anyukám szeretettette meg velem a könyveket, s mióta tudok olvasni, sokat olvasok. Bővült a szókinccsem, ezért tudok szépen fogalmazni. Szüleim örülnek a sikereimnek. Kiolvastam a Hetvenhét magyar népmesét, tetszett a János vitéz, most a Toldit olvasom. Üzenem a Jó Pajtás olvasóinak, olvassanak sokat, mert az olvasás fejleszti a szókinccsüket, így szépen tudunk fogalmazni.

Koncz Erzsébet

Körúton a Jó Pajtás és a Mézeskalács

Ugye hozzátok is eljutott már a Jó Pajtás *Trianon 100* című különszáma? Reméljük, hogy érdeklődéssel lapozgattátok, hiszen igyekeztünk közelebb hozni hozzátok e téma kapcsán felmerülő tényeket.

Az elmúlt héten összehoztuk lapszámainkat, felkerekedtünk és ellátogattunk hozzátok is. Jártunk az adai Cseh Károly Általános Iskolában, a temerini Kókai Imre Általános Iskolában és a zentai Thurzó Lajos Általános Iskolában, ahol harmadik és negyedik osztályos tanulókkal találkoztunk. A Mézeskalácsot a 2. és 3. osztályosok között osztottuk ki, mivel az elsősök már átvették a beiskolázási csomaggal. A 4–8. osztályosok viszont a Jó Pajtás *Trianon 100* című tematikus számát kapták ajándékba. De jártunk a szabadkai Széchényi István Általános Iskolában is. A gyermeklapokat **Jerasz Anikó**, az MNT Végrehajtó Bizottságának elnöke, valamint **Varjú Márta**, a Magyar Szó napilap főszerkesztője és **Török Erna**, a gyermeklapok szerkesztője adta át.

Igyekeztünk kedvet csinálni az újságolvasáshoz, és ahhoz is, hogy be-
küldjétek a saját alkotásaikat, amelyek aztán megjelenhetnek az újságban.
A megjelent diákoknak a lapszámok kiosztása előtt bemutattuk az újságo-
kat, és beszélünk a jelentőségükről.

Varjú Márta főszerkesztő átnyújtja a Jó Pajtást

Török Erna a temerini kisiskolásokkal

Lapismertető Adán

Varjú Márta szólt a Mézeskalácsról és a Jó Pajtásról, illetve a lapok fon-
tosságáról. Elmondta, hogy ezek a gyermeklapok a gyerekek tájékoztatását
szolgálják, valamint rászoktatják őket a rendszeres újságolvasásra, illetve
az újságíróképzést is szolgálják. Kiemelte, hogy a magyar nyelvű sajtó ér-
tünk van, és fontos szerepe van az anyanyelv ápolásában és identitásunk
megőrzésében is.

Az adai diákoknak Török Erna szerkesztő bemutatta a gyermeklapo-
kat. Megjegyezte, hogy a Mézeskalács legfrissebb száma az iskolakezdés-
sel foglalkozik, illetve szólt a Jó Pajtás *Trianon 100* tematikus számáról is.
Végezetül arra biztatta a diákokat, hogy írjanak a lapokba, és küldjék el
képzőművészeti alkotásaikat is.

Fotó: Góbor Béla és Csincsik Zsolt

Írjatok, jelentkezetek!

Oldalaink nyitva állnak előttetek. Mindegyikhez hozzászólhattok,
minden rovathoz kérdéssel, kéréssel, javaslattal fordulhattok:

- Adjatok tanácsot Jusztikának;
- Küldjétek sok-sok rajzot, fogalmazást, verset, valamint rajzokat a Rügyfakadásba;
- Írjátok meg, mi érdekel legjobban benneteket a történelemmel, földrajzzal kapcsolatban;
- Küldjétek el az iskolátokban, közvetlen környezetetekben törté-
nő eseményekről szóló híreket, tudósításokat;
- Bizalmas kérdéseitek, gondjaitok megoldásához kérjétek taná-
csot Bori Mária pszichológustól;
- Próbáljátok megfejtetni a rejtvényeket, fejtörőket;
- Kutassatok és válaszoljatok nyereményjátékunkban feltett kér-
désre;

Tegyük közösen olyanná a Jó Pajtást, hogy nektek is, és nekünk is
tetszen. Várjuk jelentkezéseiteket! Címünk a régi: Jó Pajtás szerkesz-
tősége, 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1. Az e-mail-címünk pedig a
következő: jopajtas.szerk@magyarszo.rs.

Kladnói mókuska

A Kladnóban (Csehország) 31. alkalommal meghirdetett *Kladnói mókuska* elnevezésű nemzetközi rajzpályázaton sikeresen szerepeltek a szabadkai gyerekek. 1. díjas lett **Vasilije Stojilkov**, **Sipraga Lúna**, **Berényi Dorina** (EmArt Műhely) és **Nagy Kanász Kata** (J. J. Zmaj iskola), 2. helyezett: **Molnár Vivien** és **Milica Jegić** (EmArt Műhely). A pályázatra összesen 5100 alkotás érkezett.

Vasilije Stojilkov

Nagy Kanász Kata

Sipraga Lúna

Berényi Dorina

Versenyfelhívás

A Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesülete olvasási versenyt hirdet az általános iskolák felsős tanulói számára. A verseny célja: a diákok olvasásra való ösztönzése és a tanulók szövegértő olvasásának fejlesztése. Fontos, hogy minél többen könyvet vegyenek a kezükbe, vagy kedvet kapjanak ahhoz, hogy az internet segítségével éljenek az elektronikus könyvtár nyújtotta lehetőséggel. A verseny résztvevői 3 fős csoportokat alakítanak. A csoport tagjai megbeszélnek, hogy ki melyiket olvassa el az adott listán szereplő könyvek közül. Az eddigiektől eltérően (a járványhelyzet miatt később került meghirdetésre a verseny) négy-négy könyvet kell elolvasni. Továbbra is számítunk a pedagógusok, magyartanárok, könyvtárosok, szülők segítségére az olvasás, a könyvek és egyben a Gion Nándor olvasási verseny népszerűsítésében. A legjobb csapatok értékes jutalomban részesülnek. A tartományi döntő 2020 novemberében lesz Újvidéken.

A budapesti Kolibri Gyerekkönyvkiadó Kft. jóvoltából a könyvek elektronikusan is elérhetőek. Az olvasandó művek listája V–VI. osztályosok számára:

1. Gion Nándor: A kárókatonák még nem jöttek vissza
2. Bálint Ágnes: Szeleburdi család
3. Kertész Erzsébet: A sárkány nyomában
4. Jacqueline Wilson: Tracy Beaker

Az olvasandó művek listája a VII–VIII. osztályosok számára:

1. Gion Nándor: Angyali vigasság
2. Mészöly Ágnes: A királyné violája
3. Rejtő Jenő: A három testőr Afrikában
4. Molnár T. Eszter: Egy majdnem normális család 1.

Érdeklődni, jelentkezni a következő e-mail-címen:

habramjutka@gmail.com

Digitális rajzolás és programozás nagyobbaknak

Júliusban is folytatódott a gyermekprogramok a szabadkai Vajdasági Magyar Képző-, Kutató- és Kulturális Központban. A *Programozás, építés – 3D és miegymás* elnevezésű informatikátábort július 6-a és 10-e között tartották meg, amely a 12–16 éves korosztályt célozta meg. A nagy érdeklődésre való tekintettel ismét két csoportban folyt a munka. **Vörös Csaba** informatikatanár vezetésével a résztvevők megismerkedhettek a Python programozás alapjaival, online játékot és digitális rajzot készítettek. Azt is megtudhatták, hogy miként működik egy okostűkör, vagy

hogyan lehet gondolatterkép, illetve chatbotot készíteni.

A résztvevők számára a legérdekesebb az okostűkör működése volt. Az informatikatanár a Raspberry PI eszközt is bemutatta a gyerekeknek. **Dávid** első alkalommal jutott el a VM4K táborába. A tanultak közül az okostűkört tartotta a legjobbnak. Nagyon élvezte a programozást és a digitális rajz készítését is. Azt is elmondta, hogy jól érezték magukat, hiszen nagyon érdekes dolgokat tanulhattak. Jól esett számukra, hogy végre közösségben lehetnek.

Online népzeneoktatás

Az idén is meghirdették a Ludasi Népzenei Tábor, ám a járványügyi intézkedések miatt a jelentkezők otthonaikban sajátíthatják el a citerázás és a népdaléneklés alapjait. A szervezők, vagyis a Ludas Közösségfejlesztő Egyesület tagjai úgy döntöttek, hogy a tábor online tartják meg. Az oktatáshoz szükséges népdalokat rögzítették, és eljuttatták minden jelentkezőnek. **Fábián Mónika** szervező elmondta, hogy az idén 58 gyermek és fiatal jelentkezett a táborba, akik Vajdaság minden szegletéből – Hertelendyfalváról, Pancsováról, Törökkanizsáról, Tiszaszentmiklósról, Padéről, Csókáról, Kanizsamonostorról, Adáról, Zentáról, Magyarkanizsáról, Szabadkáról, Palicsról, Királyhalomról, Hajdújárásról, Horgosról, Ludasról és Magyarországról, Pannonhalmáról is – érkeztek volna Ludasra. A népzenei táborra tervezett dalanyagról a felvételeket az alsó-ludasi iskolában rögzítették. A hét oktató – **Lepár Krisztina, Sőregi Anna** és **Szabó Annamária** népiénekek-oktatók, továbbá **Biró László, Kelemen Zsolt, Mihók Attila** és **Torok Orsolya** citeraoktatók

– különböző tájegységek dalait ismertették. A felvett videókat, mellékleteket (pl. szövegeket, kottákat) e-mailben juttatták el a táborozóknak. Két meglegyetésvideóval is készültek,

melyeket a Ludasi Népzenei Tábor Facebook-oldalán tettek közzé. A tábor eredetileg július 12-e és 17-e között tartották volna meg.

Szalma Brigitta

Az irodalom varázsa

A mai magyarórán az irodalom felosztásáról tanultunk. Formája szerint lehet verses és prózai. Eredete szerint népköltészet és műköltészet.

A verses forma jellemzői, hogy meghatározott verstani szabályokhoz kötött, legfontosabb eleme a rím és a ritmus. A próza kötetlen, folyamatos forma. Megtanultuk azt is, hogy az irodalmat feloszthatjuk műnem szerint is. Megkülönböztetünk lírát, epikát és drámát. A líra szerzője a költő, a drámaé drámaíró, az epikaé pedig az író. Kosztolányi Dezső írta:

„A könyvet mindig két ember alkotja: az író, aki írta, és az olvasó, aki olvassa.”

A könyvek tanítanak minket. Az olvasás mind lelkileg, mind szellemileg tanít és fejleszt minket. A könyveknek olyan varázsuk van, amit szavakba önteni nem lehet. Ezt érezni, átélni kell! Írni és olvasni csodálatos dolog! Én nagyon szeretek olvasni. Olvasáskor kikapcsolódom, és megpróbálok gondolatban átélni az olvasottakat. Lehet érezni azt, hogy milyen, ha kötelezettségből kell olvasnod, és milyen, ha önszántadból olvasol.

Olvasatok minél többet! Ha most úgy gondoljátok, hogy felesleges, akkor később rá fogtok jönni, hogy nem lett volna az olyan hiábavaló. Én nagyon szeretek olvasni, és azt is kedvelem, ha nekem olvasnak.

Pásztor Boglárka 5. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

A nyári szünet

Az én nyári szünetem 2020. 06. 19-én kezdődött. Aznap az egyik szemem sírt, a másik nevetett. Vége lett a sulinak, és utána három hónapig nem láthattam a barátaimat.

Rengeteg programom volt a szünetben. Háromszor voltunk a Topolyai-tavon, amit nagyon élveztem, mert felpattantam az úszóágyamra és kedvemre lubickoltam. Az Újszigetre, az Anderba és a Kruparába is egyszer-egyszer ellátogattam a barátaimmal fürödni. Sikeresen le is égtem második alkalommal, olyan piros voltam, mint a rák. Egyszer horgásztunk Milánnal kisebb-nagyobb sikerrel, de hamar meguntuk, és haza mentünk. Sokszor voltunk a játszótéren is, homokoztunk, csúszdázunk, libikókáztunk, labdajátékokat is játszottunk, de amit a legjobban élveztem, hogy egy traktorgumit felgurítottam egy dombra, és hagytam, hogy leguruljon. Egy éjszaka nálam aludt az egyik barátom, akivel rengeteget bicikliztünk, pontosabban 18 kilométert. A szünetben a legjobban a lovastáborban voltam. Három napot aludtunk a táborban, sátorban. Első nap reggel nagyon lehangoló volt az időjárás. Reggelente és esténként sétáltunk, és futottunk, ameddig csak ellátunk. Ami nekem a legjobban tetszett, az a szamaragolás, de persze nagy lovon is lovagoltunk, egy pónit is befogtunk és még egy szamarat is. Lovaskocsiztunk, és egyszer a szamar húzott minket. Sütöttünk kolbászt és pillecukrot, egy kecskét pedig elneveztünk Mekmesternek, nagyon jó volt a tábor, még maradtam volna egy hetet, új barátokat is szereztem.

Ez a szünet egy kicsit más volt a korlátozások miatt, de így is emlékezetes maradt a nyári vakáció.

Lengyel Ádám, 6. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Dudás Edvin, 8. osztály, EmArt Műhely, Szabadka

A nyári szünet

A nyári szünetem tartalmasan telt, de most a legjobb élményeimet emelném ki.

Sokat jártunk pecázni az osztálytársaimmal, és néha nagyobb halak is akadtak a horgunkra. Természetesen, fogtunk nagyobb halakat. Gyakran jártunk fürdeni Oromra és Topolyára, de néha elmentünk a Kruparába és Pacsérára is. Voltam az osztálytársaimnál is párszor, egyszer még náluk is aludtam. A szünet vége felé elkezdtem teniszezni, ami nagyon tetszett. Anya meglepett bennünket egy medencével, mivel gondolta, hogy a jelenlegi helyzet miatt így kevésbé leszünk unalmasak, de nem vált be a terve. Voltunk állatkertben is, ami nagyon tetszett, de még ettől is jobban élveztük azt a hatalmas homokdombot, amit útközben találtunk, mert anyukám szokásához híven a legtávolabbi parkolót találta meg. Egy kicsit hiányzott az iskola, Mánuel és az osztálytársak miatt. Ez egy nem megszokott nyári szünet volt, de mégis kihoztuk belőle a maximumot és élveztük, hogy egy kicsit többet lehetünk együtt.

Paál Milán, 6. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Melyiket válasszam?

Most, hogy elérkeztünk a 8. osztályba, el kell dönteni azt, hogy hol szeretnénk tovább tanulni.

Mikor még kicsik voltunk, biztos hogy teljesen más elképzeléseink voltak, mint most. Volt, aki orvos, fodrász vagy épp csillagász szeretett volna lenni. Természetesen egészen kis koromban még én is orvos, illetve állatorvos szakmában szerettem volna dolgozni. Ez, ahogy nőttem változott, utána a fodrász és a szakács szakma érdekelt. Ezekről eltekintve, mikor már kicsit érettebb fejjel néztem mindez elé, akkor már a cukrászat érdekelt, mivel szerettem az édességeket elkészíteni, és persze elfogyasztani is, de az nem egy olyan dolog, amit a mai világban ne lehetne magasabb szinten elsajátítani egy középiskola után. Majd amikor legjobb barátnőm ruhamodellezőnek ment, ez a szakma is megtetszett. Viszont, ahogy mindig, most is kikértem anyukám véleményét, és ő azt a tanácsot adta, hogy ha ez engem tényleg érdekel, akkor ezt tőle is megtanulhatom, hiszen ő varrónő szakmát fejezett, és abban is dolgozik. Az ötletek között, és utána is, sokáig tanácstalanul álltam ehhez az egész továbbtanulás-témához. Mikor rákérdeztek, hogy mi szeretnék lenni, ha nagy leszek, tudatlanságomban, és persze viccelődve mindig annyit válaszoltam, hogy: felnőtt. Ezen persze jót nevetett, aki csak megkérdezte, bár én is tudom, hogy jó lenne, ha erre a kérdésre lassan tudnék valami konkrét választ adni. Több embernek a véleményét kértem ki ezzel a témával kapcsolatban. Természetesen köztük volt az anyukám, barátnőim, pár rokon, családtag, illetve középiskolás barát is. Egyenlőre azon a döntésen vagyok, hogy az Ivan Sarić Szakközépiskola közlekedési technikusként szeretnék tovább tanulni, mivel ez szimpatikus számomra. Ha befejezem, lehetek rendőr, határőr és még sok más szakmában is dolgozhatok.

Nem vagyok benne biztos, hogy ez lesz a végleges döntésem, hiszen bármi válthat. Viszont, ha most kellene választanom, akkor ezt választanám.

Kiss Kitti, 8. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Csepella Kiara, 7. osztály, EmArt Műhely, Szabadka

Jusztika igazsága Barátság

Sziasztok! Ma végre sikerült jó híreket is hoznom nektek. Képzétek, Andreával kibékültünk! Vagyis igazából nem is vesztünk össze csak... Na elmondom, hogyan zajlott a dolog. Szóval első nap futva érkeztem meg az osztályterembe. Menet közben levettem a maszkomat, majd lerogytam az egyik utolsó padba. Mikor kicsit kifújtam magam, körülnéztem. Az előttem lévő padban ült Baby, aki kb. velem egyszerre futott be a suliba. Aztán ott volt még Reni, Bence, Béla (Béci), Laura, Tétény, Teodor, Korina, Adrián és Andrea. Vagyis az A csoport Denisz kivételével. (A következő részben majd rendesen bemutatok azokat, akiket még nem ismertek, most meg kell elégednetek egy szimpla felsorolással.) Viszont még mielőtt magát a termet is megnézhettem volna (nemrég újították az iskolát), belépett az oszi. Először köszöntött minket, azután elmondta az iskolára vonatkozó szabályokat. Épphogy csak rátértünk a magyaróra tárgyára, mikor kicsöngettek. A nyelvtan könyvben a tervezett négyből csak egy feladatot sikerült megoldani az órán, így aztán a többit megkaptuk házinak. De, jó! Na de nem ez a lényeg. Andrea egész órán rám sem nézett. Már akkor feltűnt, hogy tényleg valami baj lehet, mikor nem köszönt az érkezésemkor. Az első óra utáni szünetben azonban odajött hozzám, és úgy üdvözölt, mint régen. Elkezdtünk beszélgetni, azután minden visszatért a rendes kerékvágásba. Igen, ez az eset szerencsére jól végződött. De eszembe juttatott egy másikat, ami még tavalyelőtt történt, és ami majdnem véget vetett a barátságunknak. Andreával mi valójában ötödik óta ismerjük egymást. Alsós korunkban különböző sulikba jártunk. Mikor aztán először találkoztunk, nem találtam szimpatikusnak.

Sok időt töltött telefonozással a szünetekben, és ez egyáltalán nem tetszett. Aztán pár hét múlva felmerült köztünk egy igen érdekes téma, mégpedig a globális felmelegedés. Csóválhatjátok a fejeteke nyugodtan, de így volt. Olyan jól el tudtunk beszélgetni, hogy idővel egyre többet voltunk együtt, és egyre jobban megismertük egymást. Az eset, ami majdnem szétszakított minket, olyan december táján történt. Uzsonnaszünet volt, és a műszaki terem előtt fogócskázunk. Az embereket kerülgetve egyszer csak (tényleg véletlenül) Andrea sarkába léptem. Elesett, és pont a kezére zuhant. Segítettem neki fölkelni. Azt mondta nagyon fáj a keze. Csak reménykedtünk, hogy nem tört el. Elkísértem a tornatanárnőhöz, aki megnézte és azt mondta, csak kiment a csont kicsit a helyéből, de be kell kötnie fászlival. Megkönnyebbültem, bár még mindig büntudatom volt. Andreát a műszaki tanárnő hazaengedte. A jobb kezét ütötte meg, valószínűleg írni sem tudott volna rendesen. Elbúcsúztam tőle, és megígértem, hogy délután elviszem neki a házit. Aznap jobban vártam a kicsengetést, mint eddig bármikor. Ez pedig a műszaki esetben nem csekélység. Végül csak este jutottam el Andreához a házával. Esett az eső, és olyan hét óra körül lehetett. Anya vitt el autót, mert úgy beszéltük meg, hogy onnan egyből megyünk tovább az edzésemre. Háromszor is megnyomtam a csengőt, és bekibálgattam, mire csoszogó léptekeket hallottam a bejárat felől. Andrea nővére dugta ki a fejét a kapun.

– Ööö... Szia! Elhoztam Andreának a házit, mivel ma előbb hazament az iskolából.

– Szia! Andrea nincs itthon. Kórházban van, eltört a keze.

Rákóczi udvarában jártam

2020. szeptember 5-én Csókán a Nagyságos Fejedelem tiszteletére Rákóczi-emléknapot tartottak. A Rákóczi Szövetség Helyi Ifjúsági Szervezete irodalmi pályázatot hirdetett erre a jeles ünnepségre Rákóczival egy csatában és Rákóczi udvarában jártam címmel. Az irodalmi pályázatra általános iskolás diákok küldték be műveiket, amelyet háromtagú zsűri értékelt. A díjazottak értékes ajándécsomagban részesültek, amelyet a Rákóczi Szövetség biztosított a tanulóknak. **Mészáros Kiss Tibor**, az ifjúsági szervezet vezetője elmondta, hogy az irodalmi pályázat fő célja az volt, hogy a tanulók minél jobban megismerjék II. Rákóczi Ferenc munkásságát, hazája és a nemzete iránti szeretetét. A következő évben rajzpályázatot hirdetnek a Nagyságos Fejedelem tiszteletére.

V–VI. osztályosok kategóriája:

1. hely: **Trenka Dorina** (Padé) 2. hely: **Deák Imola** (Padé) 3. hely:

Mihók Blanka (Szentmiklós); VII–VIII. osztályosok kategóriája:

1. hely: **Szemerédi Emese** (Szentmiklós) 2. hely: **Simon Petra** (Csóka) 3. hely: **Slezák Salló** (Csóka)

Gömbölyű-e a Hold?

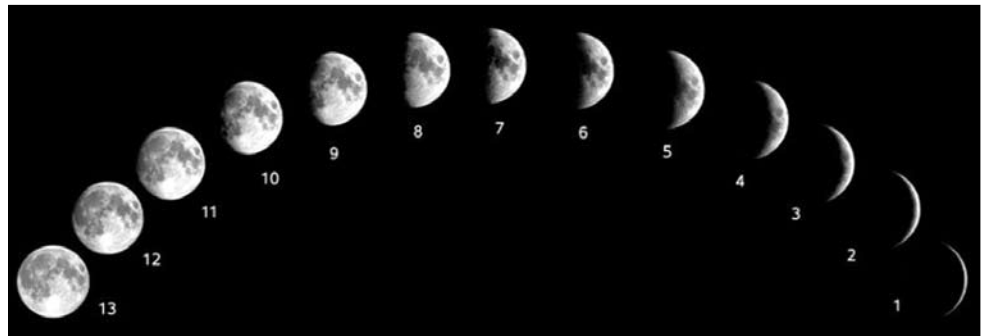
Foltos arcú égi kísérőnknek nem kevesebbet köszönhetünk, mint földi létünket. A modern kutatások szerint jelenléte stabilizálja a Föld forgástengelyének billegését, jelentősen csökkentve az ebből adódó éghajlati változásokat. Elképzeléseink szerint a Hold egy hatalmas becsapódás hatására született a már összeállt Föld köpenyéből, ezért kisebb az átlagos sűrűsége, mint a Földé. Átmérője negyed, térfogata 1/49-ed, tömege viszont csak 1/81-ed része a Földének.

Mindig ugyanazt az oldalt látjuk

A Hold kötött keringést végez, vagyis mindig ugyanazt az oldalt fordítja a Föld felé. Ellipszis alakú pályája és pályasíkjának hajlása miatt azonban felszínének 59%-át megfigyelhetjük. A Hold tömegeloszlása nem egyenletes, tömegközéppontja 3 kilométerrel a Föld irányában van eltolódva a geometriai középponthoz képest.

Sötétség és por

A látszólagos nagy fényessége ellenére a Hold nagyon sötét felszínű égitest, a ráeső napfénynek csak 7%-át veri vissza. Eleinte csak a világosnak látszó felföldi területei voltak, ám kb. 3,9 milliárd évvel ezelőtt hatalmas meteorok záporoztak felszínére, összetörve kérgét, melynek repedésein láva áramlott a felszínre. A sötét területek tehát fiatalabbak, mint a világosak, koruk 3,2 és 3,7 milliárd év közötti. Felszínét becsapódási kráterek borítják, melyek mérete néhány cm-től 200 km-ig

terjed. A legnagyobbaknál teraszos peremet és összetett központi csúcsot lehet megfigyelni, a becsapódáskor kidobódott anyag pedig több 1000 km hosszú sugársávokat alkot kísérőnk felszínén. A több milliárd éves bombázás nyomán a felszínt néhány méter vastag törmelék réteg fed, melynek legfelső rétege nagyon finom por.

A Holdnak gyakorlatilag nincsen légköre, felszínének hőmérséklete pedig +130 °C és -160 °C között változik. Többek között ez is megnehezítette annak a 12 asztronautának a dolgát, akik 1969 és 1972 között ott jártak. Néhány napos, később hetes felszíni tartózkodásaik alatt kőzetmintákat gyűjtöttek, a holdautóval nagyobb területeket barangoltak be. Bebizonyították, hogy az emberiség előtt nincs lehetetlen feladat, ha a tudásvágy hajtja.

Árapály

A földi árapályt a Hold (és kisebb mértékben a Nap) okozza. A Hold gravitációja ugyanis vonzza az óceánokat. Emiatt a dagály mindig a Hold felé áll, csak éppen a Föld el-

fordul közben. De szintén magas vízállást mérünk a Föld túloldalán is, mivel ott az óceánok messzebb vannak a Holdtól, mint a Föld középpontja, így ott a Hold kevésbé vonzza az óceánokat, mint a bolygót úgy általában, és magasabbra emelkedhetnek. Apály pedig félúton a két púp között alakul ki. Újholdkor és teliholdkor, amikor a Nap és a Hold egy vonalban van a Földdel, a két égitest árapályereje összeadódik, és a szokásosnál nagyobb változásokat látunk, ez a szökőár vagy szökődagály jelensége. Félholdkor, amikor Nap és a Hold 90 fokra vannak egymástól, ellensúlyozzák egymás hatását: ez pedig a vakár.

Tudtad-e?

A Hold nem egy gömb, sokkal inkább egy tojásra hasonlít. Ha felnézel a Holdra, a tojás alját látod: a felénk forduló oldal felszíne kicsit beljebb van a középponthoz, a túlsó pedig kissé távolabb tőle. Sőt, a Hold tömegközéppontja sincs középen, hanem úgy 1,2 km-rel odébb van a mértani középponttól.

A Hold születése

A Hold sötét síkságai, világos felföldjei és néhány hatalmas krátere

Miért vonzza a fény a rovarokat?

Az élőlényekből fény hatására kiváltott mozgást fototaxisnak nevezi a tudomány – írja az IFLScience. A pozitív fototaxis esetében a mozgás iránya a fényforrás, míg a negatívánál a haladás azzal ellentétes. Az előbbi viselkedés jellemző az éjszaki lepkékre, az utóbbi pedig a csótányokra.

Egyes elképzelések szerint a pozitív fototaxis hátterében az áll, hogy a mesterséges fény megzavarja bizonyos rovarok belső navigációs rendszerét. Az evolúció során ezek az éjszakai állatok úgy fejlődtek, hogy a természetes fényforrások, például a Hold és a csillagok alapján tájékozódjanak.

A rovarok mozgás közben igyekeznek ezekhez a relatív fényforrásokhoz igazodni. Mivel a Hold távol van, az élőlényeknek könnyű a dolguk. A közelebbi fények azonban már problémát okoznak. Ahogy a rovar elhalad a forrás mellett, a fény szöge pillanatok alatt megváltozik, így irányt kell váltania. Az állat végül körbe-körbe kezd repkedni a lámpa körül.

Egy másik elképzelés szerint a vonzalom hátterében valójában az áll, hogy az akadálytalan fény miatt a rovarok úgy érzékelik: tiszta az út, és egyenesen a forrás felé indulnak. Ez magyarázatot adhat arra, hogy sok élőlény miért repül neki a lámpáknak. Más szakértők arra gyanakodnak, hogy a jelenséget az UV-sugárzás váltja ki. Mivel sok virág visszaveri a sugárzást, a rovarok a mesterséges fényeket is növényekként érzékelhetik. Ezt igazolja, hogy a kutatások alapján a rovarok jobban vonzódnak az ultraviola sugárzáshoz, mint a sárga és vörös fényhez. Reméljük, hamarosan fény derül az igazságra.

Tudtad-e?

A pompás királylepké vagy amerikai királylepké (*Danaus plexippus*) a valódi lepkék alrendjébe tartozó tarkalepkék (Nymphalidae) családjának egyik legismertebb és legkülönlegesebb életmódú faja. A királylepké élénk narancs alapon feketével érzett szárnyainak átlagos fesztávolsága 90–100 milliméter. A farkuk fekete-vörös mintás. Megjelenését még feltűnőbbé teszi a szárnyak szélén húzódó fekete pontsor. Az élénk mintázat potenciális ellenségeit figyelmezteti a lepke mérgező voltára.

A rovarvilágban páratlan vándorlási szokásokkal bíró királylepkék nyáron a Nagy-tavaktól északra, illetve délre, az Egyesült Államokban Minnesotától New York államig, Kanadában pedig Ontario államban élnek. A telet viszont Mexikóban töltik. Ilyenkor a köderdő jegenyefenyőinek törzsét tízezzel borítják a színpompás pillangók, amelyekről a régi aztékok azt gondolták, hogy harci díszbe öltözött reinkarnálódott harcosok. Minden ősszel, illetve tavasszal becslések szerint körülbelül kétszázmillió lepke indul útra, amelyen több generációval korábbi elődei repültek legutóbb, mivel a lepkék életciklusa mindössze néhány hónap.

Ősi harapásnyom

Az eddigi legerősebb állati harapásnyomra bukkantak egy 13 millió éves lajhárfosszilián: egy kajmányszerű állat 46 fognyomot hagyott hátra a perui Napo folyó közelében talált leleten.

A kutatók a szerencsétlenül járt lajhárféle hátsó lábcsontját elemezve rekonstruálták a támadást. Az ősi kajmán harapásának ereje hét tonna volt, tehát több mint négyszer nagyobb, mint az állatvilágban valaha mért legerősebb harapásnyom – közölte a kutatásról beszámoló tanulmány szerzője. A második legerősebb harapás egy modern bordás krokodilé (*Crocodylus porosus*), melynek harapási erőssége 1,6 tonna – olvasható a CNN honlapján.

A kutatók megállapították, hogy a harapásnyom a *Purussaurus* nevű óriaskajmánhoz tartozott.

Tudod-e?

A kajmánok abban különböznek az alligátoroktól, hogy orruk-ból hiányzik a csontos orrsövény és a hátpáncél mellett haspáncéljuk is van, amely cserépszindelyszerűen egymás fölé fekvő, mozgatható csontlemezekből áll. A haspáncél mindegyik csontlemeze két részből áll és azokat varrat köti össze egymással. Öt fajuk ismeretes, melyeknek hazája Közép- és Dél-Amerika.

A kutya és a lepke barátsága

Milo, a kétéves retriever különleges barátokat választott magának: a kutya színpompás királylepkékkel kötött barátságot. A pillangók gazdái tenyészetéből repültek ki, és az állatok azonnal szimpatizáltak egymással. A lepkék rendszerint a kutya fején vagy az orrán utaznak.

Milónak külön Instagram-oldala is van, ami nagy népszerűségnek örvend: a kutyának több mint 25 ezer követője van.

Benedek Elek

Kökény Matyi

Volt egyszer egy szegény özvegyasszony, s annak két fia, meg egy lánya. Egyszer a kisebbik legény fölkészül a szántóba, s azt mondja a húgának:

Aztán délbe gyere ki a földre, s hozz nekem ebédet.

– Vinnék – mondotta a leány –, csak nem tudom, merre van az a föld, ahol szántasz.

– Hát ha nem tudod, akkor én az udvarunk mellett az ekevasat beakasztom a földbe, s barázdát húzatok egészen addig a földig, ahol szántok; azon a barázdán elhozhatod az ebédet.

A legény úgy is tett, ahogy mondotta: a házuktól a szántóföldig barázdát húzatott, de arra egy kevés idő múlva odament az ördög a ház mellé, az is húzatott egy barázdát. De nem arra, amerre a legény, hanem az ő háza felé.

Elkövetkezik a dél, a leány indul az ebéddel, s hát amint kimegy az udvarból, két barázdá van előtte. Nem tudta, hogy melyik az igazi, találomra beleállott az egyikbe. Történetesen éppen az ördög barázdájába állott bele, s annak nyomán az ördög házához ért.

Az ördög már ott várta a leányt, ott állott a háza előtt, de bezzeg megijedt a szegény leány, mikor látta, hogy hová került! Kérde az ördögöt:

– Ugyan bizony, nem látta-e a bátyámat?

– De bizony láttam, hanem az ebéddel úgyis elkéstél, messze van a föld ide, ahol a bátyád szánt, gyere csak be az én házamba, maradj nálam.

Akart, nem akart bemenni a leány, megfogta az ördög, bevitte a házba, s többet el sem eresztette. Estefelé hazamegy a legény a szántóföldről, zsörtölődik, zsémbelődik, hogy mi dolog ez, nem visznek neki ebédet, étlen-szomjan szánt reggeltől estéig. Hej, megijed a szegény asszony, s mondja a fiának:

– Hiszen a húgod elment még déli harangszó előtt!

Nem tudták elgondolni, hová, merre tűnhetett el. Kimennek a házból, kérdik ezt is, azt is, senki sem látta. Egyszerre csak megpillantja a legény a másik barázdát. Mindjárt gondolta, hogy ez az ördög munkája lehet, mert éppen háromszor olyan széles volt a barázdá, mint az övé. Elindult a barázdában, s meg sem állott az ördög házáig. Mikor odaért, az ördög éppen a ház előtt állott.

– Hé, ördög – kérde a legény –, itt-e a húgom?

– Itt bizony – mondja az ördög –, éppen most főzi a vacsorát, gyere be, egyél te is.

Bemegy a legény, s hát csakugyan ott a húga, éppen akkor kavargatta két nagy kondérban egy-egy ökörnek a húsát.

No, sógor – mondotta az ördög –, az egyik kondérban is egy ökörnek van a húsa, a másikban is. Meg aztán itt van két hordó bor. Az egyik kondér húst edd meg te, a másikat megeszem én; az egyik hordó bort megiszom én, a másikat idd meg te. Akkor aztán megküzdünk, ha földhöz vágssz, visszaviheted a húgodat.

Nekilát a szegény legény az evésnek, ivásnak, turkált a hús között, evett, amit ehetett,

bort is ivott, amit ihatott, de még jóformán hozzá se kezdett az evéshez-iváshoz, az ördög már megette az egyik ökröt, kiitta a hordó bort, akkor nagy hirtelen megragadta a legényt, s úgy földhöz vágta, hogy a pokol fenekéig meg sem állott.

A szegény özvegyasszony csak várta-várta a fiát, de elmúlt az este, elmúlt az éjszaka, s nem jött vissza. Reggel aztán útnak indult a nagyobbik fia is, végig a barázdá mellett ment, meg sem állott az ördög házáig. De éppen úgy járt, mint az öccse, őt is ledobta az ördög a pokol fenekére.

Szegény özvegyasszony kifogyott mind a három gyermekéből. Éjjel-nappal siratta, a sírásra nem kerültek vissza. Mind azon sópáncodott, mind azon kesergett, bárcsak egy maradt volna meg a három gyermekéből, vagy ha az Isten elvette mind a hármat, áldaná meg egygyel.

Nos – halljatok csak ide! –, mi történt. Amint egyszer ment, mendegélt a mezőn, egy kökénybogyót talált az úton. Fölveszi, nézini a kökényt, s felsóhajt az égre:

– Ó, édes Istenem, bárcsak ekkora gyermekem volna, mint ez a kökény.

Azzal hazament, s még egy nap sem múlt el, az Isten csakugyan megáldotta egy akkora gyermekkel, hogy alig látszott ki a földből. De ez a gyermek csudálatos gyermek volt ám, mert ahogy világra jött, mindjárt beszélgetni kezdett, s olyan rettentő nagy volt az ereje, hogy a legnagyobb fát is kicsavarta a töviből. Hanem hiába, azért csak még is kicsi volt, s ezért a faluban Kökény Matyinak hívták.

Na, telik-múlik az idő, s látja Kökény Matyi, hogy az édesanyja mindig sír, kesereg. Kérde egyszer az anyjától:

– Édesanyám, mi nagy bánatja vagy, hogy sírás-rívás éjjele, nappala?

– Haj, édes fiam, van nekem mit sirassak halálom órájáig. Volt két szép fiam, egy szép leány, s mind a három az ördög kezére került.

– Már bizony, ha odakerültek, egyet se sirjon, édesanyám, majd visszahozom én őket.

Szót sem szolt többet, elment a kovácshoz. Azzal csináltatott egy hárommázsás kalapácsot, annak nyelét amúgy legényesen a gatyája ráncába szúrta, úgy ment az ördög házához.

Akkor is ott állt az ördög a ház előtt. Tudta jól, hogy miben jár Matyi, s már messziről kiáltotta:

– Gyere csak, gyere, Kökény Matyi, itt vannak a testvéreid.

Odamegy Matyi, megáll az ördög előtt, s azt mondja neki:

– Tudod-e, hogy miért jöttem?

– Tudom – felelte az ördög –, vissza akarod vinni a testvéreidet, de abból nem eszel.

Aközben bemennek a házba, ott mindjárt az ördög két ökröt megsüttet, két hordó bort csapara üttet, s mondta Matyinak:

– No, Matyi sógor, egyél-igylál, s ha hamarabb megeszed-iszod a részedet, mint én, akkor nem bánom, vidd haza a testvéreidet.

Hová ette, hová itta Matyi az ő részét, azt én nem tudom, elég az, hogy az ördög még belé sem kezdett az evésbe-ivásba, ő már fényesre is nyalta a kondér fenekét.

Akkor aztán elérántotta a hárommázsás kalapácsot a gatyája ráncából, s úgy fejbe vágta az ördögöt, hogy az egyszeriben kiadta gonosz lelkét.

De bezzeg mentek haza nagy örömmel a testvérek, s bezzeg örült a szegény özvegyasszony! S bezzeg összecsődült az egész falu, s csodálkoztak, álmélkodtak Kökény Matyi nagy vitézségén. Attól kezdve vígan éltek, még a királlyal sem cseréltek, s még ma is élnek, ha meg nem haltak.

Holnap legyen Kökény Matyi a ti vendége.

Gimesi Dóra–Jeli Viktória–Tasnádi István

Időfutár 1. – A körző titka

(részlet)

Zsófi álmatlanul feküdt az ágyán, és két percenként ellenőrizte az óráját. Mindjárt éjfél. Hívta Hannát, ki volt kapcsolva. Hívta Tibit, kicsöngött, de semmi. Akkor beszélt velük utoljára, amikor lemásztak a csatornába. De annak már vagy 12 órája.

A csatornában fullasztóan párás volt a levegő. Már amennyi levegő ott volt egyáltalán. Hanna mindenesetre úgy érezte, nem túl sok. És ami van, az is szinte használhatatlan.

– Rohadt bűdös van!

– Mit vártál? Hozzá lehet szokni – nyugtatta meg Tibi, aki a Lukács fürdős kaland óta igazi szakértőnek számított csatorna-ügyben.

A fejük fölött fémesen sűrűlő hangot hallottak: valaki a helyére tolta a csatornafedőt. Teljes sötétség borult rájuk. Tibi előkotorta a hátizsákjából a zseblámpát, és felkattintotta. A fénynyaláb végigsiklott a nyirkos falakon, és belevilágított az alagútba. A sötétség mintha össze-sűrűsödött volna a távolban, hogy végül teljesen elnyelje a zseblámpa sugarát. Tibi megfordult, és megnézte, mi van a másik oldalon. Nem volt meglepve: egy ugyanolyan alagút.

– Most merre? – kérdezte Hanna a csatorna-szakértőt.

Tibi tanácstalanul forgatta ide-oda a fejét és a zseblámpa fénycsóvját, de aztán mentő ötlete támadt, hogyan tudná visszapasszolni a labdát Hannának.

– Térkép?

– Térkép?! – kérdezett vissza a lány. – Azt mondtad, innen már csak pár száz méterre van az Apostol utca, oda már csukott szemmel is eltalálunk!

– De térképpel! – pattogott Tibi.

– Ha csukva a szemünk, akkor minek a térkép?

– Jaj, Hanna!

Tibi már ézszer megfogadta magában, hogy nőikkel nem bonyolódik vitába, mert úgysem jön ki jól belőle, úgyhogy inkább annyiban hagyta a dolgot, és találmára az egyik irányba bökött.

– Arra!

Két óra mászkálás után világossá vált, hogy talán mégsem arra.

– Akkor arra.

– Kizárásos alapon – dohogott Hanna, aki már kezdett nyűgös lenni.

Bár a büzt tényleg megszokta, a cipője teljesen elázott, és utált így cuppogni a kétes összetételű trutyiban. Szóltalanul caplattak a végtelennek tűnő járatokban. Tibi nem gondolta volna, hogy amikor reggel azt mondta a nagynak, Hannával egész napos kirándulásra mennek, nem is jár messze az igazságtól.

Valami megzörrent. Megtorpantak. Aztán egy gyors surranás, és újra csend lett. Hanna közelebb húzódott Tibihez. Álltak és füleltek.

– Hallottad? – suttozta Hanna.

A fiú bólintott, majd lekapcsolta a zseblámpát. Újra teljes sötétség borult rájuk.

– Mit csinálsz? – sziszegte riadtan Hanna, és görcsösen belemarkolt a fiú karjába.

Ekkor újra hallatszott a surranás, és Tibi újra felkattintotta a lámpát. Árnyékok cikáztak a falakon, aztán megint semmi. Tibi megkönnyebbülten sóhajtott.

– Jól van, csak patkányok.

– CSAK PATKÁNYOK? – kiáltott Hanna.

– Erről nem volt szó!

– Most mit izélsz? – mondta Tibi. – Biztos megéreztek a párizsis szendőt.

– Hát kösz!

– Nem bánthanak. Na gyere!

Tibi élvezte, hogy ezúttal ennyire lazán és bátran vette az akadályt. Most mégis csak látszik, hogy ki a fiú. Újult erővel vágott neki a járatoknak. Hanna pedig igyekezett nagyon-nagyon közel maradni hozzá. És akkor meglátták a létrát.

A csatornafedél megemelkedett, és lassan oldalra csúszott. Egy borzas fej bukkant ki a nyílásból. Tibi óvatosan kikandikált. Ahogy körülnézett, megkönnyebbült. Az Apostol utcai villa kertjében voltak. Már esteledett. Tibi kimászott a csatornából, és suttozva leszált Hannának.

– Jöhetsz! Tiszta a levegő!

És ez minden szempontból igaz volt. Mikor Hanna felmászott a létrán, és kimerülten végighevert a fűvön, percekig csak itta a tiszta levegőt, szívta magába a friss oxigént, hogy átjárja minden porcikáját, és kimossa magából a csatorna poshadt lehelését.

Tibi elővett egy szendvicset, de kivételesen nem azért, hogy megegye. Nem árt, ha van kéznél egy kis nasi, hátha itt is felbukkan egy rottweiler. De nem történt semmi. A ház körül minden csendes volt. Úgy látszik, nincsenek itthon. Mázlink van – gondolta Tibi, és megbökdöste Hannát.

– Gyere, indulnunk kell! – mondta halkan.

Hanna feltápáskodott. Odamentek a házhoz, és belestek az egyik ablakon. Nem sokat láttak, csak bútorok bizonytalan körvonalait. Benn is sötét volt. Ekkor iszonyatos csörgéssel megszólalt a riasztó. Legalábbis egy pillanatra azt hitték, hogy a riasztó, de aztán kiderült, hogy csak Hanna mobilja.

– Nem némitottad le?! – akadt ki Tibi.

– Bocs! – hadarta Hanna, miközben remegő kézzel előkapta a zsebéből a mobilt, és gyorsan kinyomta.

Az anyja hívta. Vissza kéne hívní és megnyugtanni. De nem beszélhet hangosan, hátha mégis van a házban valaki. Suttozni meg nem suttozhat a telefonba, az feltűnne anyának. Úgyhogy inkább írt gyorsan egy sms-t, hogy minden rendben, mindjárt otthon lesz. Tibi közben óvatosan elment a ház sarkáig, a falhoz lapult, és lassan kidugta a fejét. Egy vasmonstrummal nézett farkasszemet. Ott állt roppantul és méltóságteljesen – a beszteceri bányaágép.

Hó Márton és a Jetik:

Minden idők

(Az Időfutár rádiójáték főcímenéje)

Minden idők, minden idők
Megint Te nyertél,
Minden idők, minden idők
Olyan gyors voltál,
Minden idők, minden idők
Kerestelek már,
Minden idők, minden idők
Tavasz, tél, ős, nyár

Minden idők, minden idők
Sakk mattot adtál
Minden idők, minden idők
Versenyt futottál,
Magaddal, magadban
Vissza toltattál
Képzeltél magányt
Sosem volt talán

Tél, tavasz és nyár
Tovább haladtál,
Szép jövőt jósoltál

Tavasz, tél vagy nyár vagy tél, vagy... (8x)

Idővonalak

Az Időfutár rádiójáték, majd az ebből kinövő regényfolyam az utóbbi évek egyik legnagyobb magyar irodalmi sikere: a sorozatnak félmillió rajongótábora van. Persze a sikernek nem egyetlen mérőszáma a rajongók mennyisége, de ha egy jelenség ennyi embert ejtett rabul, bizonyára fel tud mutatni valamit.

Az Időfutár főbb szerelője Hanna, aki apja munkája miatt kénytelen Budapestre költözni, Hanna barátnője, Zsófi, akivel az interneten keresztül tartja a kapcsolatot, mivel a mozgássérült Zsófi Szegeden él. Hozzájuk társul még Tibi, Hanna osztálytársa az új suliban. A kalandok során kapcsolatba kerülnek a szabadkőművességgel, jakobinusokkal, a Varázsfuvalával, Hannát elrabolják, és szépen lassan egyre több szereplő avatódik be az eseményekbe. Mindezek az események ráadásul egy lomtalanításon talált, rozsdás, látszólag teljesen hétköznapi körző kapcsán indulnak meg.

Humora mellett legnagyobb erőssége a szövegnek/rádiójátéknak a kalandossága. Hanna a múlt, a jelen és a jövő küzdelmébe keveredik bele. Talán sejtjed, kikeveredni már sokkal bonyolultabb feladat lesz...

Herédi Károly

Hallgass bele a rádiójátékba a következő QR-kód segítségével!

Mese, mese, mátká...

Népmeséinket szeptember 30-án, Benedek Elek születésnapján ünnepeljük

Honnan ered a mese?

A honfoglalás idején már voltak **varázsmeséink** és **tündérmeséink** is. Például az égig érő fa motívuma népmeséink legrégebbi eleme. Maga a *mese* szó akkoriban még nem azt jelentette, amit ma. Kezdetben inkább példázat, talány volt a jelentése. Ennek emléke a találós kérdést sok helyen még ma is *találós mesének* hívják. A 18. század végére kialakult a mai értelemben használt *mese* szó, amely aztán fokozatosan kiszorítja a *mende-monda*, *monda* elnevezést.

Ki mesélt egykor?

A kukoricafosztás, tollfosztás és más közösségi események idején, s a hosszú téli beszélgetések alkalmával csak azok mondtak mesét, akik azt a legszebben, az adott közösség igényeinek legmegfelelőbb módon tudták megszólaltatni. Az ilyen mesélőket meg is hívták a jelentősebb összejövetelekre; megtisztelő hely, borból és kalácsból első megkínálás járt nekik. Esetleg a mesemondó anyagi juttatásban is részesült: mesélés után ugyanúgy megkapta a kosár szőlőjét, véka csöves kukoricát, mint aki egész nap dolgozott.

A magyar népmesekincs gazdag nemzetközi motívumokban, hiszen a történelmi múlt, a más néppel való kapcsolat lehetővé tette az ilyen meselemek és mesetípusok beolvadását.

Tudástár

Kimeríthetetlen kincsesbánya, hiszen a magyar népmesék a rég letűnt világok ismeretéről szólnak. Néhány érdekes népmesével illusztrálhatjuk ezt a művelődéstörténeti kincset. Zárványként őrizte meg az a népmesénk az egykori „főzés” technológiáját, melynek címe: Kőleves. A katona, aki betegesen vándorol, levest szeretne főzni, de hozzá semmije sincs. Kér tehát az egyik faluban répát, zsírt, tarhonyát, még egy kis szalonnát is, azzal a mondattal, hogy: „Kőlevest szeretnék főzni, ni itt, ezzel a kővel”, s letesz az asztalra egy öklömnyi követ. Meg is főzi, a végén még kolbászt is kap bele, s szét is osztja a maradékot. E mese azt a kort őrzi, amikor még nem volt

Tudtad-e?

2011-ig már 100 rész készült el a Magyar népmesék sorozatából, amelynek a története a Pannónia Filmstúdió kecskeméti műtermében kezdődött 1977-ben. Jankovics Marcell sorozata több nemzetközi, rangos díjat is kapott: az egyik epizód például 2008-ban, a 25. Chicagói Nemzetközi Gyermekfilmfesztiválon (CICFF) az animációs tv-program kategóriában lett első helyezett.

Tudtad-e?

Az *Óperenciás tengeren túl* valós területet jelöl: a magyar népmesékben gyakori szófordulat valószínűleg az *Ober Enns*, vagyis *túl az Enns folyón* kifejezésből származik. Az Enns folyó Felső-Ausztria és Alsó-Ausztria természetes határát képezi.

olyan edény, amit tűzre tettek volna, hanem a mélyedésbe dobott föltüzesített kővel főzték a levest.

* Zárvány: Anyagban (pl. fém, márvány) előforduló, oda nem illő más anyagdarab.

Mennyire ismered a magyar népmeséket?

1. Mit kellett tennie a kis kondásnak, hogy övé legyen a király leánya?

- a) Legyőzni a hétfejű sárkányt
- b) Úgy elbújni, hogy ne találják meg

2. Az aranyszörű bárány: Miben fogadott a Burkus király és Mátyás király?

- a) Hogy a pásztor nem fog hazudni
- b) Hogy a pásztor nem adja el az aranyszörű bárányt

3. Mit fogott a mesében a rest legény?

- a) Aranyhalat
- b) Galambot

4. Miért kergette el otthonról a gazdasszony Kacor királyt?

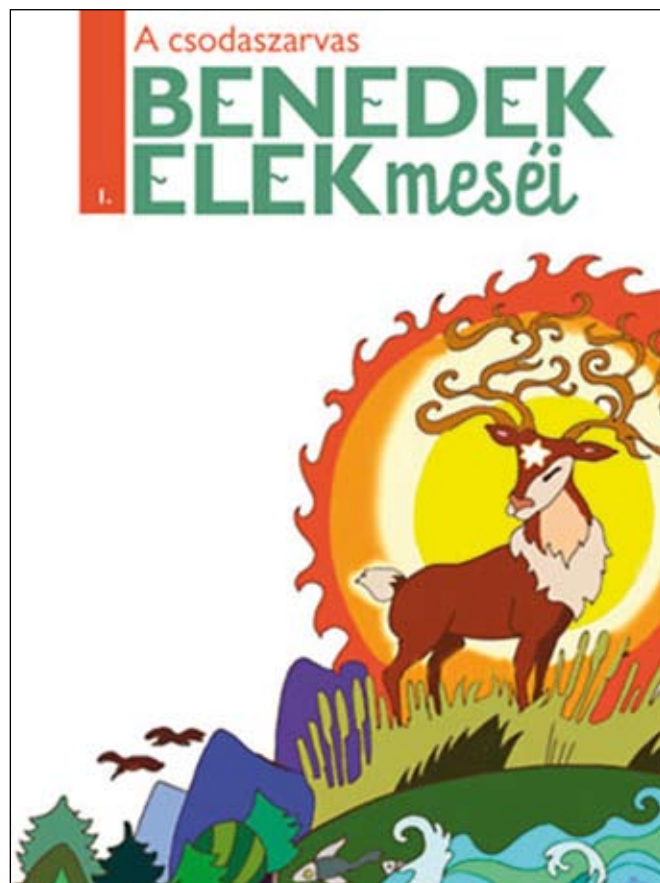
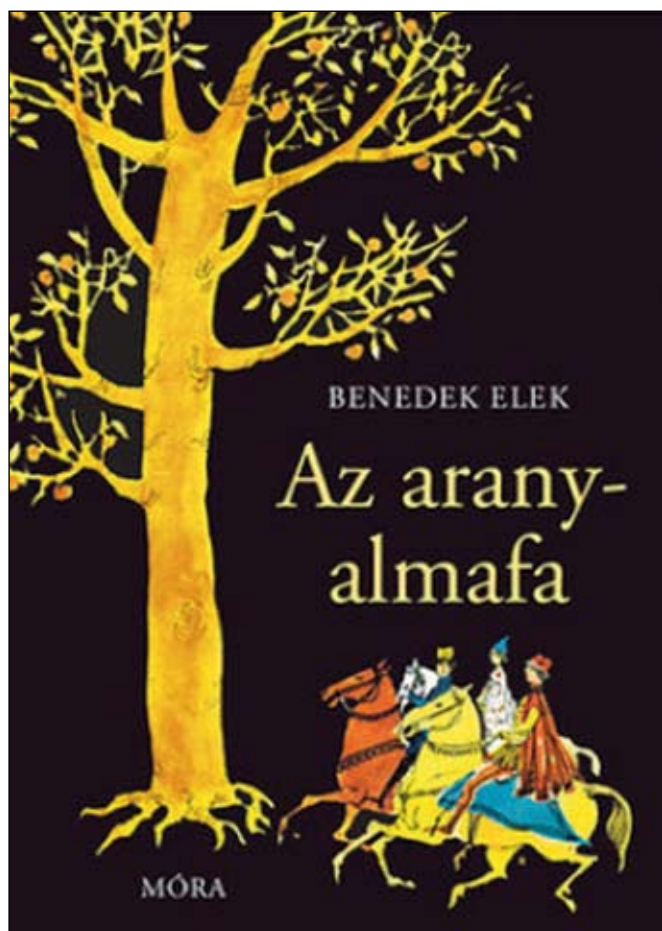
- a) Mert falánk volt
- b) Mert balszerencsét hozott mindenkire

Benedek Elek, a meseíró

Benedek Elek, a Székelyföld szülötte 1859. szeptember 30-án látta meg a napvilágot Erdővidék egy kicsi falujában, Kisbaconban. Első iskoláit kisbaconban járta, később azonban már székelyudvarhelyen készült egyetemi tanulmányaira. A kollégiumban kötött életre szóló barátságot a kultúrával, nyelveket tanul, lelkes tagja az önképzőköröknek. Érettségi után Budapestre költözött, ahol bölcsész szakon tanult, tanárnak készült, de lelke mélyén írói babérokra tört. Ekkor mutatta be a diákévei alatt székelyudvarhelyi barátjával, Sebesi Jóbbal összegyűjtött népköltészeti alkotásokat Gyulai Pálnak. A híres kritikusnak azonnal elnyerte a tetszését a székely népköltési gyűjtemény, ekkor szakította félbe egyetemi tanulmányait, hogy újságírónak álljon. Újságíró lett, a Budapesti Hírlap és más lapok munkatársa. 1887-től 1892-ig országgyűlési képviselő volt, egy ideig szabadelvű párti, majd a nemzeti pártba lépett át. Képviselőházi beszédeiben az ifjúsági irodalommal, a népköltéssel és a népnyelv, valamint a közoktatás kérdéseivel foglalkozott. Több napilap és folyóirat szerkesztése fűződik a nevéhez többek között a Magyarország, Magyar Világ, Magyar Kritika, Nemzeti iskola, és a Néptanítók lapjának is volt a főszerkesztője. 1889-ben Pósa Lajossal együtt megindította az első, valóban irodalmi értékeket felmutató, hazafias szellemű gyermeklapot, Az Én Újságomat. Sebők Zsigmonddal együtt szintén szerkesztette a Jó Pajtás című esztétikai és erkölcsi nevelő értékű hazafias szellemű gyermeklapot. Ez persze egy sokkal korábbi gyermeklap volt, a mai Jó Pajtás az 1947. január elsejétől megjelenő Pionírújság utódlapja, céljai azonban nagyjából ugyanazok. Ifjúsági könyvsorozatot indított a Kis Könyvtár címmel, amely később már mint Benedek Elek kis könyvtára jelent meg. 1900-ban a Kisfaludy Társaság tagjává választották. Az ifjúság számára meseátdolgozásokat (Ezeregyéjszaka, Grimm meséi), verseket, színdarabokat, leányregényeket, történelmi és irodalomtörténeti műveket írt. 1921-től Kisbaconban élt haláláig, miközben szerkesztője volt a Cimborák című ifjúsági lapnak. Mint meseíró a magyar gyermekirodalom műfajának megteremtője volt. 1885-ben jelent meg a Székely Tün-

dérország, ami már önállóan megírt népmeséket is tartalmaz. Hat évvel később jelent meg a Székely mesemondó. Az igazi vállalkozás azonban (1894–1896) az öt kötetben megjelenő Magyar mese- és mondavilág, ami a millennium ünnepére készült. Jelentősek Benedek Elek mesefordításai is. Ezek a Kék, Piros, Ezüst és Arany mesekönyvek. Említésre méltó alkotott novelláival, regényeivel is: Katalin, Uzoni Margit, Mária, Huszár Anna, valamint a magyar nemzeti múltat népszerűsítő írásaival is: A magyar nép múltja és jelene, Hazánk története, Nagy magyarok élete.

Együttműködések és lemezek

A technikai vívmányoknak köszönhetően ma már sokkal könnyebb a zenészeknek egymással együttműködést megvalósítani, mint korábban, és ez minden bizonnyal egyre csak egyszerűbb lesz. A mai időkben már az sem okoz gondot, hogy egy előadó lemezének akár az összes dala közreműködőkkel készüljön, talán ennek is tudható be az, hogy a zenészek számos esetben működnek együtt. Az alábbiakban néhány albumra térünk ki.

Song Machine

Damon Albarn ismert arról, hogy szívesen működik együtt más zenészekkel. A Blur együttessel vált ismertté, de azóta számos formációban zenélt, és az ő nevéhez kötődik a nagy sikerű Gorillaz virtuális együttes megalapítása is, amelyben a társa Jamie Hewlett képregényrajzoló volt. A Gorillaz népszerűsége 1998 óta töretlen, és a rajzolt karakterek a hetedik lemeznél tartanak, amely Song Machine: Season One – Strange Timez címmel a tervek szerint hamarosan megjelenik. A Song Machine-t projektumként képzeltek el, amelyet epizódokra bontanak. A hatodik epizódként nemrég a Strange Timez című dal jelent meg, amelynek közreműködője Robert Smith, és talán nem löjünk le a poént azzal, hogy a videóban a The Cure frontembere Holdként jelenik meg. Más dalokban is megjelennek közreműködők, például Beck, Lee John, Schoolboy Q, St. Vincent, Elton John és 6lack, Peter Hook az egykori Joy Division és a New Order együttesek alapítótagja, Octavian, Kano és Roxani Arias, Fatoumata Diawara, valamint Slowthai és a Slaves punkrock duó.

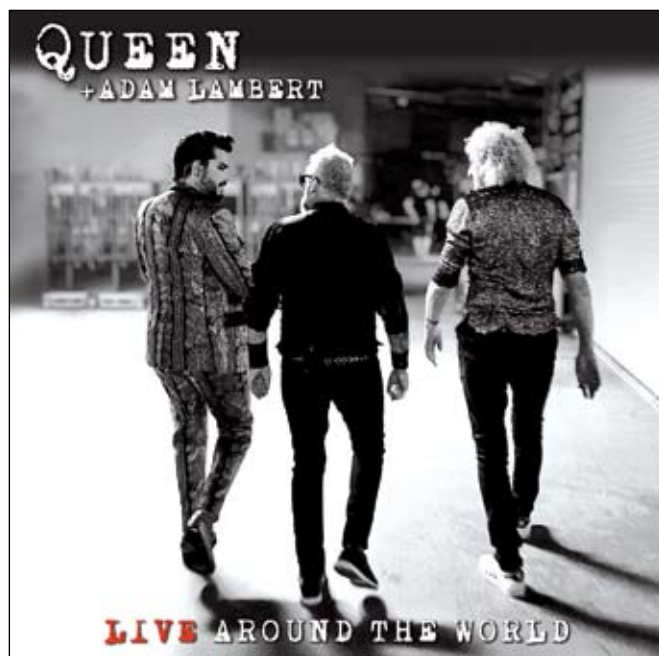
Detroit 2.

Eminem és Big Sean

Big Sean 2011-ben adta ki első lemezét Finally Famous címmel, azelőtt főleg kompilációkkal jelentkezett, a 2012-ben megjelent Detroit a negyedik kompilációja volt. A rapper nemrég adta ki Detroit 2. címmel az ötödik stúdióalbumát, amely valójában ennek folytatása. A lemezen huszonegy dal található és mivel Big Sean is szívesen működik együtt más előadókkal, ezen az albumon is számos közreműködő található, Nipsey Hussle, Post Malone, Ty Dolla Sign és Jhené Aiko, Dwele, Anderson Paak, Early Mac és Wale, Young Thug és Hit-Boy, Travis Scott, Key Wane és Puff Daddy, azaz Diddy, Lil Wayne, Dom Kennedy, külön a Friday Night Cypher dalban pedig Tee Grizzley, Kash Doll, Cash Kidd, Payroll, 42 Dugg, Boldy James, Drego, Sada Baby, Royce da 5'9 és Eminem is közreműködik. Egyes dalokban más hírességek hangja is hallható, például Asap Rocky-é, Justin Bieberé, Erykah Badué és Stevie Wonderé.

Queen+Adam Lambert

A Queen és Adam Lambert együttműködése nem új keletű. Adam Lambertre mindig is nagy hatást tett a Queen, 2008-ban az American Idol tehetségkutató meghallgatására is két Queen-dallal jelentkezett. Azután ő is nagy hatást tett Brian May-re és Roger Taylorra, és tulajdonképpen már 2009 óta együtt lépnek fel, néhány év múlva pedig már turnéra is mentek. Hamarosan megjelenik a közös A Live Around The World című közös lemezük. Az ötlet onnan jött, hogy amíg mindenki be volt zárva, a zenekar rövid felvételeket osztott meg a csatornáján az elmúlt évek koncertjeiből. Ezek annyira népszerűek lettek, hogy még ők is megnézték a videókat, és úgy ítélték meg, hogy megérdemelnek egy albumot. Roger Taylor, a Queen dobosának elmondása szerint korábban nem igazán tekintettek vissza ezekre a felvételekre, mert lefoglalta őket a turnézás, az izoláció viszont erre alkalmat adott és kellemes meglepetést okoztak. Az album felöleli az Adam Lamberttel töltött hét év turnéhelyszíneit és dalait, például az Another One Bites the Dust, az Under Pressure és a Now I'm Here zeneszámokat, emellett pedig kevésbé ismerteket is egyebek közt Tear It Up-ot és az I Born to Love You-t. A válogatás az idei évvel zárul, az ausztráliai bozóttűz-segélykoncerttel, amelyen felelevenítették a Live Aid-egyveleget.

Összeállította: L. M.

Adam Sandler halloween filmje

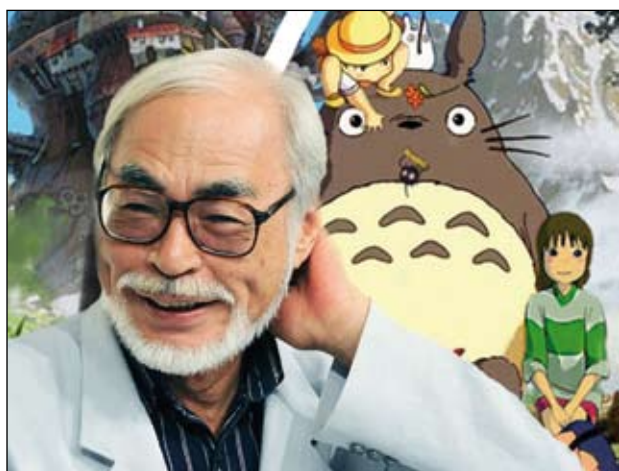
Adam Sandler öt évvel ezelőtt négy film elkészítésére kötött szerződést a Netflixszel. Az első film a Nevetséges hatos (The Ridiculous 6) volt, amit Az újakezdés (The Do-Over) követett, majd a Sandy Wexler, valamint a The Week Of. Ezek mellett a főszereplésével elkészült a The Meyerowitz Stories és a Gyagyás gyilkosság (Murder Mystery) is. Tavaly Adam Sandler a nagy sikerű Csizolatlan gyémánt (Uncut Gems) című filmben is játszott, amelyre a kritikusok is felkapták a fejüket, és pozitívan értékelték Adam Sandler alakítását. A filmet a Netflix bocsátotta nemzetközi forgalmazásra, nemrég pedig újabb négy filmre szóló szerződést kötöttek a színésszel. Ennek eredményeképp vélhetően hamarosan megjelenik a Hubie, a halloween hőse (Hubie Halloween) című film, amelyben ismét játszanak Adam Sandler színész, komikus barátai is, egyebek közt Kevin James, Julie Bowen, Maya Rudolph, Ray Liotta, Steve Buscemi és Rob Schneider.

Ed Sheeran demója

Óriási összegért kelt el Ed Sheeran kamaszkori demója egy árverésen. A Spinning Man című lemezből, amelyet a világhírű énekes tizenhárom évesen készített, állítólag csupán húsz példány létezik, de azokból is tizenkilenc az ő tulajdonában van. Az egy hiányzó darabot még sok évvel ezelőtt odaadta egy rokon barátjának, akinél utána egy fiókban hevert elfeledetten. A barát testvére bocsátotta árverésre nemrég. Ed Sheeran a lemezen levő dalokat azután írta meg, hogy első szerelme összetörte a szívét. Ed Sheeran egyébként köszöni szépen nagyon jól van, a hetedik mennyországban érzi magát, hiszen apa lett, a lánya nemrég született meg, és a Lyra Antarctica Seaborn Sheeran nevet kapta.

A nagy mester előtt tisztelegve

Szél támad, Ponyo a tengerparti sziklán, A vándorló palota, Chihiro Szellemországban, A vadon hercegnője, Totoro – a varázserdő titka – csak néhány japán animációs film, amelyek miatt az egész világon óriási népszerűségnek örvend Miyazaki Hajao rajzfilmkészítő, a Ghibli stúdió egyik alapítója, akiről a szakemberek is elismerően nyilatkoznak és aki Oscar-díjat is kapott. Los Angelesben jövőre nyílik meg a filmakadémia múzeuma, amelynek vélhetően tavasszal megnyíló első időszak kiállítása Miyazaki Hajao hat évtizedes pályafutását mutatja be. Bill Kramer, a filmakadémia múzeumának igazgatója hangsúlyozta, hogy a világhírű mester pályafutásának bemutatásával méltó módon indítják az intézmény működését, és egyúttal jelzik a múzeum globális hatókörét.

Folytatódhat a forgatás

Tom Hanks az elmúlt időszakban Ausztráliában forgatta az Elvis című életrajzi ihletésű filmet, amelyben a rock királyának titulált Elvis Presley menedzserét alakítja. A film készítése azonban váratlanul félbeszakadt, hiszen Tom Hanks és felesége is elkapta a koronavírust. Ez még márciusban történt, az elsők között voltak a hírességeket illetően, akik lebetegedtek. A rajongók aggódva kísérték az állapotukat, ők pedig közösségi bejegyzések által igyekeztek megnyugtathatni a nyilvánosságot, hogy megfelelő ellátásban van részük, törődnek velük, és jobban érzik magukat. Azután kigyógyultak a kórból és mára teljesen felépültek. Úgy tudni, hogy az Elvis című film forgatása hamarosan folytatódik. Tom Hanks visszatér Ausztráliába, és a karantén után ismét kamerák elé áll. A film rendezője Baz Luhrmann. Az Elvist vélhetően jövő év novemberében mutatják be.

Jelige: Jégkirálynő

Kedves Bizalmas sorok!

Nagyon örülök, hogy elkezdődött újra a tanítás, és rendszeresen megjelenik a kedvenc lapom. Ez természetesen a Jó Pajtást! Édesanyám és nagymamám is belelapoz, mert annak idején ők is rendszeres olvasói voltak, és arról is meséltek, hogy a tanárok is használták az óráikon. Többszörösen hasznos lap volt. Nekem az egyik kedvenc rovatom a Bizalmas sorok, mert olyan dolgokkal foglalkozik, amik engem is érdekelnek. Igaz, hosszan gondolkodtam, hogy jómagam jelentkezsek-e a problémámmal. De végül úgy döntöttem, hogy én is tanácsot kérek. Nyolcadikos vagyok, és nagyon magányosnak érzem magam. Nincs testvérem, sem barátnőm, a rokonságban is kevés az olyan gyerek, akivel tarthatnám a kapcsolatot. Akik közel álltak hozzám, azok elköltöztek a szüleikkel külföldre, és most alig látjuk egymást. Az iskolában is egyedül vagyok, mert a régi padtársnőm most a másik csoportba került. A legszívesebben mindenkitől félrehúzódok. Észrevettem, hogy ha sokan vannak körülöttem, nagyon ideges leszek, rosszul érzem magam ilyenkor. A szünetekben is legtöbbször a tanteremben, vagy az osztály előtt maradok, egyedül. Otthon is egyedül szoktam lenni, mert a szüleim csak este jönnek haza a munkából, akkor pedig fáradtak. Úgy vettem észre, hogy túl sokat vagyok magam és valami hiányzik. Arra gondoltam, hogy ezért magányos vagyok. Mit tegyek, hogy megváltozzak, és nekem is legyenek barátaim?! Kérlek, adj tanácsot, mit tegyek!

Válasz:

Ha hiszed, ha nem, a lelked jelet küldött neked, hogy változtatnod kell azon, amiben már nem érzed jól magadat. Tudnod kell, hogy alapvető emberi tulajdonság, hogy szükségünk van más emberekre is. Az ember társas lény, szüksége van más emberek társaságára. Nem egy olyan alapvető szükségletünk van, amit csak más emberekkel együtt elégíthetünk ki. Ilyenek a kapcsolatteremtés- és az összetartozás szükségletei. Ezekből következik, hogy az emberi lény arra törekszik, hogy kapcsolatot teremtsen a családban, a barátokkal, a munkahelyen... Továbbá igyekszik megtalálni a helyét a társai között, igyekszik elismerésre szert tenni, hogy elfogadják, hogy elismerjék képességeit, rátermettségét, egész egyéniségét. Többek között ezek azok az alapvető szükségletek, a biológiai szükségletek után (az éhség, a szomjúság, a biztonság stb.), amelyek az emberi cselekvést, viselkedést mozgatják, motiválják. Ha szenvedsz a magánytól, de nem teszel semmit sem, hogy kimozduljál, biztos, hogy nem vezet jóra. Most már a csigaházad, amelybe nagy valószínűséggel azért bújtal, hogy megvédjed önmagadat, hogy biztonságban érezd magad, kényelmetlenné vált. Oda kell figyelned, mert idővel mind nehezebb és nehezebb lesz kimozdulni, szembesülni a kinti világgal, ahol rossz dolgok is várnak ránk, nem csak jók. Egyfajta ketősségben vagy pillanatnyilag, mert nem akarsz közeledni a társaidhoz, de ugyanakkor jó lenne hozzájuk tartozni. Mintha azt várnád, hogy ők közelítsenek hozzád, hogy meghallják a néma segélykiáltásodat, hogy törődjenek veled, annak ellenére, hogy sokszor elutasítottad őket. Sajnos, ez nem fog menni! Neked kell megváltoznod, neked kell feléjük lépned. „Változtasd meg önmagad, és megváltozik körülötted az egész világ!” – mondjuk mi, pszichológusok. Bármilyen nehéznek is tűnik, neked kell lépned. Lépésről lépésre, apránként kell haladnod. Biztos van az osztályodban, a csoportban, amelyben most vagy, olyan lány vagy fiú, akiben bizalmad van, aki kedves számodra, akit megkérdezhetsz az iskolával kapcsolatban erről-arról. Egymillió dolog van, amivel léphetsz, pl. kölcsönkérsz egy radírt, vagy ceruzát és mosolyogva megköszönöd azt. Ha nem nyílsz ki, nem fog rád sütni a nap, és nem melegedhetsz meg az emberi kapcsolatok fényében. Ez olyan, mint a virágoknál: ha nem bontakozol ki, nem pompáznak a színeid, az illatod, nem csodálhatnak meg sem az emberek, sem a bogarak. Ha lehetőség nyílik rá, kapcsolódj be valamelyik iskolai szakkör munkájába, ahol újabb ismeretéseket köthetsz, olyan személyekkel, akik ugyanazt iránt érdeklődnek, mint te. De az is hatásos lehet, ha arra akivel mostanában az osztályból gyakran kapcsolatban vagy, rámosolyogsz, köszönsz neki, tanácsot kérsz a házi feladattal kapcsolatosan stb. Egy mosoly csodákra képes! Hidd el, ha te nyitottabb leszel a környezeted felé, ők is jobban kinyílnak majd feléd,

és elfeledtetik veled a magányt. És mindig gondold arra, hogy valahova tartozni kell ahhoz, hogy jól érezzük magunkat a saját bőrünkben.

Jelige: 100+

Kedves Bizi!

Hatodikos lány vagyok, aki nem nagyon van oda a sportokért. Ha csak említik a futást, kiráz a hideg! Tudom, hogy valami mozgás kell ahhoz, hogy valakinek szép lapos hasa legyen, amelyet én szeretnék. Van valami otthoni dolog, amivel különösebb erőfeszítés nélkül elérhető a szép lapos has?

Válasz:

Sajnos, az életben semmi sem jön csak úgy magától. Mindenért meg kell dolgozni valamilyen módon. És az is biztos, hogy amiért megdolgoztunk, megszenvedtünk, azt jobban is becsüljük. Az, hogy sikerül-e egy bizonyos idő után lapos hasat varázsolnod magadnak, a testalkatodtól is függ, nem csak a nagy akarattól. Van, akik sosem érik el az ideális manőkeni alkatot, mert alacsony, erős csontú, alma testalkatúak. De attól függetlenül megtehetsz minden tőled telhetőt, hogy a te testalkatodhoz mérten, a legjobb formában legyél. Biztos, hogy egy kis torna nem fog megártani! Ha belekóstoltál és rendszeresen elvégzed a tornagyakorlataidat, egy idő után, alapvető szükséggé válik a mozgás, és hiányérzeted lesz, ha kimarad. Hogy miért? Mert a mozgás, sportolás közben örömhormonok képződnek a testedben, és az agyközpontok igénylik az újabbnál újabb adagokat, hogy jól érezzék magukat. Jó lenne, ha mindennap szakítanál legalább 5-10 percnyi időt arra, hogy néhány hasizomgyakorlatot elvégezzél. Nagyobb örömmel fogod végezni a gyakorlatokat, ha jó ritmusú zene szól a szobádban. Pl. a latin-amerikai zene rögtön elkezd mozgatni a lábadat, de te is választhatsz kedvedre valót. Bemelegítésként táncolj egy kicsit, majd teríts egy törölközőt, vagy takarót a padlóra, fekjüdj a hátadra, hajlítsd be a térdedet, a talpad pedig a padlón legyen, és lassan emelkedj, ülőhelyzetbe. Amikor ülőhelyzetbe emelkedsz, lélegezz be, amikor pedig lassan visszafekszel, lélegezz ki. És ezt legalább 20-szor ismételd meg. Ne siess nagyon, mert a lassan végzett gyakorlat hatásosabb. Utána, hasra fekvé, hátul megfogod a bokáidat, és itatósként, billegsz előre-hátra. Jó tesz az is, ha ülőhelyzetben, nyújtott lábaidat egy kicsit megemeled és ollózol velük. de tanácsot kérhetsz a tornatanárodtól is a gyakorlatokkal kapcsolatosan. Fordulj hozzá bizalommal! Fontos tudnod és odafigyelned arra is, hogy a hasizom erősítéséhez mindig párosulnia kell a hátizom erősítésének is, mert egyik a másik nélkül nem létezik. Ezért újra gördülj a hasadra, nyújtsd előre mind a két kezdet, lábadat hátra és egyszerre emeld a jobb kezdet és a bal lábadat, majd csere, bal kéz-jobb láb. Ezt is legalább 20-szor ismételd meg. Ha mindez mellé még az étkezésedre is odafigyelsz, hogy az egészséges és kiegyensúlyozott legyen túl sok édesség, zsíros ropik, kólák és műitalok nélkül, biztos, hogy nagyon gyorsan örülni fogsz, ha tükörbe nézel. Természetesen kitartónak kell lenni.

Kérdéseitekre Bori Mária pszichológus válaszol
e-mail: bizalmas.sorok@gmail.com

FEJTSD MEG!

A TOLDI ÍROJA A POÉN 1. RÉSZÉ	NÉVELŐ ZORD, DURVA	AUSZTRIA A TÓ FELE!	ÁRVITA
AMPER FÉLÓRA! RÓMAI 1		FECSEK-FARK! SZINTÉN	N
VEGYI ELEM (JELE: In) IGEN, ANGOLUL		VOLT IDELES, IDE- TEKINT	
JÓGA MASSAL- HANGZÓI		JUPITER- HOLD (IO) RÓMAI 55	
A TÁL KÖZEPE!	NÉMA ELEDEL! EINSTEI- NIUM		
A POÉN 2. RÉSZÉ	HAT- HARMAD! CAROLINA, SZÍNESZNŐ (ÓTERO)	SPOR- TOLO KÖTSZER	ÁBÉCÉNK ELSŐ BETŰJE
NŐI NÉV NEMZET- KÖZI OLIMPIAI BIZOTTSÁG	MEGA CELSIUS	KACAG ... MAGDA ÍRÓNÓ	
VÁLLALATI JOGÁSZ KELET		ÚJVIDÉKI AUTÓJEL PIROS, NÉMETÜL	
ORSZÁG- RÉSZE! A TETE- JÉRE	FÉL ZSAKI! SKÓT NAGY- CSALÁD (KLÁN)	SZÍNESFÉM HORVÁT ÁLLAMI TÉVE	
VASTAG KÖTŐ- ANYAG VEZÉR- ÁLLAT	IDESZÁL- LÍTÓ KÉRDŐ- SZÓCSKA		
STRÁZSA	MORZE- JEL KÖLTE- MÉNY	FÉRFINÉV NEM VALL BE, EL- HALLGAT	HIDRO- GÉN TALIGA
MELY HELYRE?	SPANYOL AUTÓJEL	PÁROSAN VÁRO! ALBÁNIA SPORT- JELE	A TÁRGY RAGJA SZÁRMA- ZIK
RÉGI, TAVALYI	FÉLBE! AZ ÓRA ELEJE!	SÍLÉC MÁRKÁJA GÉP- KOCSI	EGY- HARMAD! KIEJTETT BETŰ
NŐI NÉV EZEN A NAPON	TALLIUM LITER	TERASZ ANDREA BECÉZVE	SZÓTOL- DALÉK HORVÁT VÁROS
A POÉN 3. RÉSZÉ FILM- SZÍNHÁZ			ORRUNK ÉRZÉKELI
NÉMA PUMA!	TESLA TEST- RÉSZE	TONNA SEBASTIAN, BRIT FUTÓ (COE)	NITRO- GÉN OXIGÉN
RÓMAI 501-ES 60 PERC	CSOMAG, RÖVIDEN NAPSZAK		
TREFAJKO- ZÓ, BOLON- DOZÓ LUXEM- BURG	ZÖREJ, ZAJ TÉVÉ	POPZENEI IRÁNYZAT (SKA) A KAR KÖZEPE!	
GÓLNÉLKÜ- LI ERED- MÉNY! KELVIN	TÖMEGE- SEN PUSZTÍT RÓMAI 50	ÓCSKA, ELAVULT RÉGIES SZÓVAL	
KÖTET- LEN			

Megjegyzés: Arról nem volt szó, hogy a jövő hónapban is kell suliba menni.

Mikor kövesd a divatot?

Sokszor elbizonytalanodsz, megvegyél-e valamit vagy inkább ne? Segítünk! Lássuk, mikor érdemes és mikor nem érdemes követni a divatot!

Sokszor nehéz dolgunk van, ha az öltözködésről van szó. Bejön egy új termék a divatba és mindenki rohan megvenni. Ez azonban mennyire jó, és mennyire egészséges?

KÖVESD, HA...

Jól áll

– Az egy plusz, ha jól is áll! Természetesen nem állhat minden jól és előnyösen. De ha neked tetszik magadon, ne foglalkozz mással!

Illik a stílusodhoz!

– Ha a stílusodhoz is illik, egy percre se gondolkozz azon, hogy megéri-e a pénzt!

NE KÖVESD, HA...

Csak azért vennéd meg az adott terméket, mert menő

Ha csak azért figyeltél fel rá, mert minden második sarkon találkozol vele az utcán... Felejtse el! Mégis mi értelme, ha te is ugyanúgy beállsz a sorba és elfojtod az egyéniségedet?

Ráadásul nem is előnyös rajtad

Ha ráadásul nem is áll jól az adott darab, azonnal felejtse el! Csak azért megvenni, mert éppen divatos... Nem túl jó döntés.

Nem illik a stílusodhoz

Ha még a stílusodhoz sem megy, semmiképpen ne vedd fel!

Miért népszerű a TikTok?

Két évvel ezelőtti megalakulása után robbanásszerűen terjedt ez az applikáció, amelynek lényege, hogy mindössze pár másodperces videóban mondjuk el, ami éppen foglalkoztat bennünket, táncolunk, énekelünk...

Pár hónap videózás és sztárság?

Rengetegen vágtak bele a videó-készítésbe az alkalmazás segítségével, legyen szó vicces, táncos, éneklős-tátogós, kihívásos vagy kreatív videókról. Mondunk egy példát a hirtelen, semmi-ből jövő sikerre: hallottatok már **Charli D'Amelio**-ról? Nemrégiben felrobbant tőle az internet, hiszen eddig sosem látott ütemben növekedett népszerűsége. Ő egy 15 éves lány, akinek egy hónappal profilja létrehozása után, 2019 augusztusában még csupán 100 ezer követője volt az alkalmazásban, jelenleg pedig már 49,5 millió követője és 3,2 milliárd lájkja van a TikTokon. Hetente körülbelül 2 millióval növekedett folyamatosan követőbázisa. Feltöltött tartalmait átlagosan 10–30 millióan nézik meg. A lány az egyik leggyorsabban követőket gyűjtő internetes sztár és napjainkban a legtöbbször által követett TikTok-felhasználó az egész világon. Charli titka táncstudásában rejlik, ugyanis hároméves kora óta táncol.

Te is függő lettél?

A TikTok legnagyobb sikere valószínűleg a rövid, változatos és ütős videó-készítés. Ha az alkalmazást nem is ismerjük, azért biztosan mindannyian láttunk már a Facebookon olyan videót, amelyet mémoldalak osztottak meg, több millióan megtekintették, és miután vége volt, már ugrott is az automatikus lejátszás a következőre, aztán azon kaptuk magunkat, hogy már vagy egy órája különböző rövid kis videókat nézegetünk. Vigyázz, ne feledkezz meg arról, hogy ez csupán egy virtuális világ, ami mellett a saját valóságunkkal is foglalkoznunk kell. Olykor feldobhatja a napunkat és jó hatású lehet egy-egy pozitív hangulatú videó, de ne essünk át a ló túloldalára!

Gyors frizurák iskolába

Hátrátűzve

Elég, ha a felső tincseket tűződ hátra a fejtetődn, a hajad többi részét hagyd lágyan a válladra omlani. Legalább fél órával tovább alhatsz, mégis olyan lesz a hajad, mint a vörös szőnyegen **Ashley Tisdale**-é. A hajad kifésülése és a tincsek megtűzése csupán 5 percet vesz igénybe.

Konty

Ha szereted a lépcsőzetes vágást, adj egy extra löketet a frizurádnak! Tűzd fel a hajadat laza kontyba a fejtetődn, s hagyd, hogy a rövidebb szálak kicsússzanak belőle. Laza, de mégis elegáns, rendezett, de mégis hanyag lesz tőle a frizurád, mint **Vanessa Hudgens**é.

Fonat

Ha hosszú a hajad, fond be gyorsan a tarkódtól kezdve, de ne a hagyományos hármas fonással, hanem sajátítsd el a kalászfónás technikáját, mint **Shailene Woodley**. Nem kell túl rendezetten, most éppen a keszkezsaság a menő, szóval az sem baj, ha nem vagy olyan ügyes a fonásban.

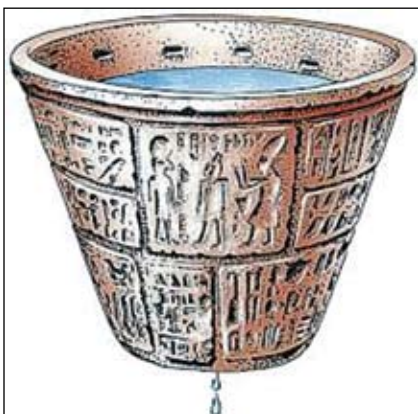

Lófarok

Ha úgy tartja kedved, fogd egyszerűen lófarokba a hajad, de ne hátul, hanem az egyik oldalon. Ha egyenes hajad szeretnél, hajvasalóval fuss át rajta, s már kész is a hollywoodi frizura! A laza, egyszerűen a fejtetőre fésült haj, mint a balerínáké is, tökéletes viselet a sulis napokra, főleg, ha éppen csinos napot tartasz. Hagyd, hogy a tarkódon, a nyakadnál kunkorodjon néhány szál, attól lesz pajkos a hajviseleted.

Időmérés tűzzel-vízzel

Az emberek már évezredekkel a modern órák megjelenése előtt is mérni szerették volna az időt. Korán felismerték, hogy az egyenletesen égő láng mindig azonos mennyiségű viaszt használ el, ami lehetővé teszi a gyertyák, kanócok és olajlámpások alkalmazását az idő mérésére. Az ősi Kínában megcsomózott, olajjal átitatott kötelekből készítették az „órát”. A csomók egyenlő távolságra voltak egymástól, így a kötelek meggyújtásakor mindig azonos ideig tartott egy-egy csomóköz elége. Ké-

sőbb jelzésekkel ellátott gyertyákat is használtak. Ahogy az égő gyertya fogyott, és elért egy meghatározott jelzést, le lehetett olvasni az eltelt időt. Olajlámpások is alkalmaztak óráként. Az átlátszó olajtartályon a függőleges skála mindig jelezte az olaj szintjét. Mivel a lámpa mindig ugyanannyi mennyiségű olajat fogyasztott, a folyadék szintjéből tudni lehetett a lámpa meggyújtása óta eltelt időt. Hasonló elven működött a homok- és a vízára is. A vízára két olyan edényből állt, amelyet egymással cső kötött össze. Jól lehetett látni a vízszint magasságát, a folyadék mennyisége alapján az idő elteltére is lehetett következtetni. Néhány afrikai országban a mai napig nem ritkaság az ilyen „óra”, de az olcsó karórák egyre inkább kiszorítják őket.

Az idő jele: t

Mértékegysége: s (szekundum)

Egyéb mértékegységei: perc (min), óra (h), nap, hét, hónap, év, évtized

SZÓLÁSMAGYARÁZAT

Hosszú lére ereszt

A mai köznyelvben csak beszédet, mondanivalót vagy más efféle szokott az ember hosszú lére eresztetni, azaz a kelleténél hosszadalmasabban előadni. Egyes nyelvjárásokban azonban még él a kifejezés eredeti értelme is. Hosszulépésnek mondják az egy deci borból és két deci szódavízből álló italt, azaz a szokásosnál hígabb fröccsöt. Éppúgy a hosszú melléknevet használják néhol a szokásosnál vagy a kelleténél hígabb étellekkel kapcsolatban is. Hosszú lére főzte a levest – mondják a régi Háromszék megyében, ha gyenge levest főzött valaki, vagyis ha sok vízzel főzte a levesnek való húst. Még közelebb áll szólásunkhoz ez az ugyancsak tájnyelvi kifejezés: hosszú lére eresztötte az ételt, annyi mint „sok levet csinált neki”. Minthogy a hosszú lének, azaz a szerfelett híg lének, levesnek a legnagyobb része csak víz, tehát kevés benne az étel lényege, a tápláló anyag, érthető, hogy a hosszú lére ereszt kifejezést átvitték az olyan beszéd jellemzésére, melyben szintén kevés a tulajdonképpeni tartalom, melynek a legnagyobb része csak szószaporítás, üres fecsegés.

CSINÁLD MAGAD!

Ceruzatartó

Sok mindenre szükség van az iskolában, de mennyivel olcsóbb és szórakoztatóbb, ha néhány eszközt magad készítesz el? Remek alkalom ez arra, hogy lelkiekben is ráhangolódj a tanévkezdésre.

A legegyszerűbb tárolási ötlet talán az, ha különféle hengeres tartókba, mondjuk konzervdobozokba csoportosítod az írószerszámok legjavát. Gyűjts össze néhány konzervdobozt, aztán kapd elő a festékeket, és áldozd rá egy kis időt. Öntapadós kollázs-papírral, matricákkal kedvedre díszítheted a dobozokat. Így igazán egyedi tárolóid lesznek.

Íjászat

Az íjászat a nyílveszők íjjal való kilövését jelentő tevékenység, magyarul nyilazás. A történelem során a vadászat és a hadviselés volt a két legfontosabb alkalmazási területe, napjainkban sportként él tovább.

A magyarok nyilai

A legelső íjászatra utaló jelek mintegy 50 000 évvel ezelőtről maradtak fent. Az íjat eleinte feltételezhetően vadászatra használták, és innét került át a fegyveres összecsapásokba. Mint a legjobb löfegyver, fokozatosan kiváltotta a hajítólándzsát. Az ókorban Ausztrália kivételével valamennyi kontinensen íjásztak, ami jól jelzi fontosságát.

A honfoglalás kori (és annál is korábbi) magyarok a sztyeppei népekhez hasonlóan, életmódjukból fakadóan kiváló lovasíjászok voltak. Ezt tanúsítja a híres középkori fohász is: „A magyarok nyilaitól ments meg, Uram, minket!”. Visszacsapó íjakat használtak. Az íjászat az ál-

malalapítás után sem tűnt el Magyarországról. Mindig is voltak könnyűlovas egységek, akik ezt a harcmodort folytatták, például a székelyek és a kunok.

Íjászat az olimpián

Olimpián első ízben 1900-ban (Párizs) rendeztek íjászversenyt, de 1920 (Antwerpen) után

hosszú időre kikerült a műsorból, csak 1972 (München) óta szerepel rendszeresen teljes jogú versenyszámként.

Az olimpiai reflexíjak a viszonylag egyszerű összbnyomás ellenére – köszönhetően az állandóan fejlődő technikának –, igen korszerű sporteszközök. A minőségibbek középrése általában alumíniumból, néha magnéziumból készül.

A reflexek anyaga több rétegből laminált fa, szén- és üvegszállal erősített ún. Glassfibre lehet. Nevét annak köszönheti, hogy az olimpiákon, kizárólag ilyen íjakkal lehet versenyezni. Működésének lényege a két reflex megfeszítése által keltett energia leadása. Ellentétben a csigás íjakkal, itt az energia tárolására semmiféle technikai „huncutságra” nem számíthatunk, itt kizárólag az íjat megfeszítő íjász fizikai és mentális felkészültségének függvénye a várható eredmény az oldás után.

(sportmegoldasok.hu)

Tudtad-e?

Teljesen mindegy, hogy jobb vagy balkezesek vagyunk, mivel az íjakról hiányoznak a célzást elősegítő kiegészítők, így a legnagyobb kihívást az jelenti, hogy ráérezzünk arra, hogyan is kell pontosan lőni velük.

Az íjfeszítő népek története

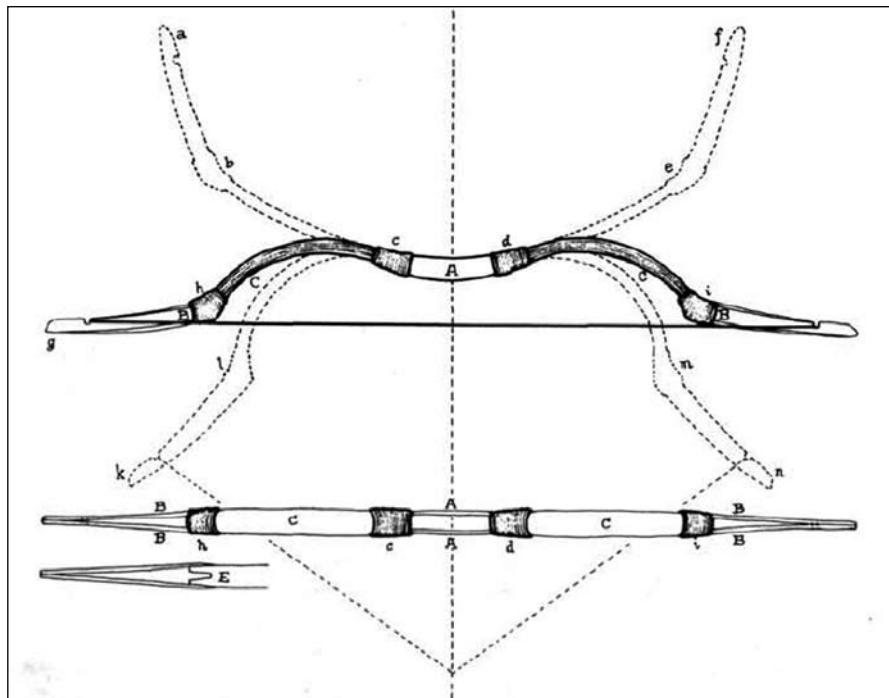
Kezdhethetnénk úgy is: „Nagyon régen, amikor a tetejélen fa is még csak sudár fáska volt...” De nem mesét mesélünk az aludni készülő gyerekeknek. Történelmi tényekre, régészeti leletekre és a néprajzkutatásokra alapozva mutatunk rá, hogyan lett egy több ezer kilométerre létrejött népesség a nyugati világot félelemben tartó és ezer évig fennmaradó államot megalapító nemzet.

Több mint 2000 évvel ezelőt „a világ két végén” létrejött a római és a kínai birodalom. Ez a két nagyhatalom területileg is óriási volt, de közigazgatásilag is kiválóan megszervezett, sziklaszilárd államokat képeztek, és úgymond, közrefogták egész Európát és Ázsiát. E két gócpont között végelláthatatlan füves pusztaságok terültek el, amelyek nem voltak néptelenek. Törzsekbe, törzsszövetségekbe szerveződő, állandó mozgásban levő, állattartás és vadászattal foglalkozó népek otthonul szolgáltak. Ezeknek a népeknek az életmódja eredményezte, hogy állandó harcban álltak egymással és a velük szomszédos nagyhatalmakkal, amelyek gazdagsága csábító volt a pusztai népek számára. Ez az állandó csetepaté akkor nőt ki háborúvá, ha valamelyik törzsnek sikerült szövetségek vagy katonai erejének köszönhetően nagyobb területet szerezni. Az így létrejött, jelentős haderővel rendelkező csoportok a környező népeket is megpróbálták az uralmuk alá vonni. Ekkor megmozdult a puszták, és rengeteg törzs, népcsoport kényszerült elhagyni szálláshelyét. Ezek a mozgások dominóhatást váltottak ki, és itt, a Kárpát-medencében, a Duna-Tisza közén, a legnyugatibb füves pusztán értek véget. Így érkeztek ide még időszámításunk előtt a kimérek, a szkíták, a szarmaták, a hunok, az avarok, majd a magyarok, akiket a kunok és jászok követtek, végül a sort a tatárok zárták.

De szorítkozzunk Európára, azaz a Kárpát-medencébe betelepülő pusztai nomád társadalmakra, amelyek leszármazottai mi magunk is vagyunk.

Kontinenst uraló Római Birodalom az antik világ legnagyobb és legjobban megszervezett hadseregével rendelkezett. Nyílt terepen, ahol a légiók fel tudtak állni harci alakzatba, verhetetlenek voltak. Csakhogy ennek a hadseregnek a stratégiája, taktikája évszázadokon keresztül a gyalogságra alapozódott, és bár volt lovasságuk, harci szekerei, íjászaik, a döntő erőt a gyalogság képezte. Nem ismerték a kengyelt, a kocsi-lőcsőt és a nadrágot sem. Tőgában pedig nem lehetett rendesen megülni a lovat. A gyorsan mozgó, a lóról szinte csak aludni leszálló pusztai nomádok taktikájára a rómaiak képtelenek voltak eredményes ellenszert találni.

Volt ezeknek a népeknek egy fegyvere, amely bár nem volt ismeretlen, felépítése és ereje miatt olyan újdonságnak számított az akkori világban, hogy hosszú évszázadokra verhetetlenné tette azt a hadsereget, amely rendelkezett vele, és tudta is használni. Ez a pusztai nomádok íja volt.

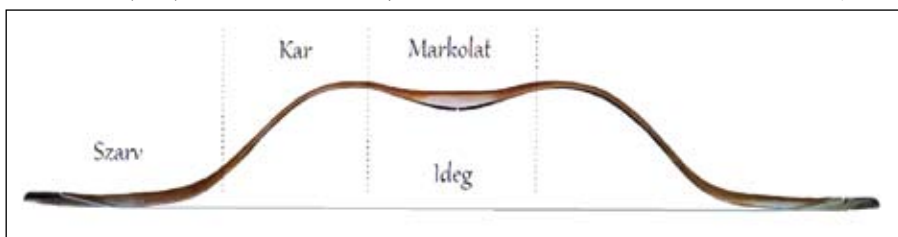
A magyar íj rekonstrukciója: a felső szaggatott vonalas rajz nyugalmi, a teltvonalas rajz ajzott, az alsó szaggatott vonalas rajz pedig feszített helyzetben mutatja be

Az ázsiai puszták lovas népei évszázadokon át fejlesztették, finomították azt a fegyvert, amelyet ma visszacsapó vagy reflexíjnak neveznek. Többféle íjat is használtak, attól függően, hogy hadba vonultak vagy vadászni mentek. A nyílaknak is sok fajtája volt, és mindegyiknek megvolt a maga rendeltetése. Abban az időben csak a japán hosszú íj volt ehhez a fegyverhez mérhető. A visszacsapó íj lőtávolsága akár a 800 métert is elérhette. Egy ilyen íj elkészítése több évet vett igénybe, és ezt a munkát csakis szakosodott mesterek tudták elvégezni. A lényeg az, hogy a készítéséhez több fajta fát használtak, valamint szarut és csontot is. A titok az íj karjainak kifaragása, rétegelt szerkezetének összeragasztása, és szaruvál, állati inakkal való borítása. Ehhez többféle nyívet használtak, különféle csontenyveket, míg a szaru- és inborítást finom halenyívet ragasztották fel. A rétegelt fa biztosította a nagy rugalmasságot, a szaru a merevséget, az inak az erőt. Ezt követte a csontlemezekből készült markolat és a visszacsapó karok felszerelése. Az íj idegét szintén állati inakból sodorták. A szarut a szarvasmarha szarvából hasították, és többnyire a szarvas hátsó lábának ináiból készítették. Az íj felajzása is külön tudomány volt,

hiszen teljesen vissza kellett hajlítani. Az ideget egy külön eszközzel, a bogozóval tették fell a csontból készült karokra. Megfeszítése komoly erőt és technikát igényelt, amit korai gyerekkortól tanultak, gyakoroltak. Külön előnyt jelentett számukra, hogy ezeket az íjakat – a kengyelnek köszönhetően – lóhátról is tudták használni, és a vágató lovon ülve is nagy pontossággal lőtték ki nyílait.

Nagy különbség volt az európai hadviselés és a pusztai nomádok harcmódora között, hogy nem csak férfiak lehettek harcosok. A nők is épp úgy ültek lovon és harcoltak, mint a férfiak, ugyanúgy tudták használni az íjat és a kopját. Az antik leírások szerint olyan keményen küzdöttek, mint a férfiak. Ezeket a harcos nőket nevezték a görögök amazonoknak. Magukat íjfeszítő népeknek nevezték, és ennek a fegyvernek a készítése módját titokban tartották. Csak néhány évtizede sikerült a visszacsapó íjat rekonstruálni, olyan mértékben, hogy az használható legyen. Hasonló felépítésű és hasonló technológiával készült íjakat ma is használnak a Távol-Keleten, de azok nem azonosak a régi pusztai nomádok íjával.

Hadzszy János

Az íj fő részei, a végsőkig leegyszerűsítve. A magyar íj az ilyenekkel szóba sem állt

Indiános viccek

Időjárás

Egy rendező elmegy az indiánokhoz filmet rendezni. Egyik nap megkérdezi az indián varázslót, hogy milyen idő várható mára.

Az indián így felel:

– Ma meleg lesz!

Másnap ismét megkérdezi a rendező, hogy milyen idő lesz.

Az indián azt mondja:

– Esős idő várható!

Másnap már a sajtóval jön, hogy az egész világ hadd lássa, létezik egy indián, aki meg tudja mondani az időjárást!

– Na, ma milyen idő várható?

– Azt sajnos nem tudom megmondani!

– És miért nem, talán mert nem egyedül jöttem?

– Á, dehogy, csak elromlott a tévém, és nem láttam az időjárás-jelentést!

Szabadságon

– Hogy hívják a szabadságon lévő indiánt?

– ???

– Üdülő Bika.

Halott indián

– Hogy hívják a halott indiánt?

– ???

– Már sehogy...

Bumeráng

– Mibe bolondult bele az öreg indián?

– ???

– El akarta dobni a régi bumerángját.

Jönnek az indiánok

Amerikai katona őrt áll az erdő tetején. Egyszer csak lekiabál a parancsnoknak:

– Parancsnok úr, jön két indián!

– Barátok vagy ellenségek?

– Valószínűleg barátok, mert együtt jönnek!

Jean-viccek

Toll

– Jean, hozzon egy tollat!

– Tessék uram!

– Jean, fog ez a toll?

– Igen uram!

– Akkor mondja meg neki, hogy engedjen el!

A cipő nyelve

– Jean! Miért szorít ennyire ez a cipő?

– Talán azért, mert bent maradt a nyelve, uram.

– Jó, de ha kidugom a nyelvemet, akkor is szorít.

Tökéletes inas

– Jean, maga a tökéletes inas. Már harminc éve minden este pontban hatkor felhossa a téma az emeleti szobámba, és soha egy cseppet sem lötytyintett ki. Árulja el, hogyan képes ezt megcsinálni?

– Ó uram, nagyon egyszerűen. A lépcső alján felszívom a pofazacskómba, majd amikor az emeletre érek, óvatosan visszaköpöm.

Dőlt betűvel

– Jean, legyen szíves, döntse meg egy kicsit az asztalt!

– Miért, uram?

– Dőlt betűvel szeretnék írni.

Gömbölyű föld

– Jean! Igaz, hogy a Föld gömbölyű?

– Igen, uram.

– Jó. Akkor nem az ágyammal van a baj.

Állati viccek

Holló

A holló ül a fán, szájában egy szép nagy sajttal. Arra megy a róka és megszólítja:

– Holló, meg tudnád nekem mondani, hány óra van?

– Hogyne, hogy kiessen a csőrömből a sajt!

Fociznak

A bogarak fociznak a réten. A hőscincér odamegy az egyik, padon ülő bogárhoz és megkérdezi:

– Te miért nem játszol?

– Nem látod? Én vagyok a cserebogár.

Kolibri

– Apu! Mi az a kolibri?

– Az? Az egy... különleges halfajta.

– Hal? De hát itt azt írják, hogy a kolibri virágról virágra száll.

– Látod, most már azt is tudod, hogy milyen ügyes!

Görény

Két görénytulajdonos beszélget:

– És hol alszik a görényed?

– A lábamnál.

– És nem bűdös?

– Majd megszokja.

Néhány állat

– Sorolj fel néhány állatot! – mondja a tanár az iskolában.

– Kutyuska, tehénke, disznóka.

– Jó, de nem kell mindig utána mondani a kicsinyítőképzőt!

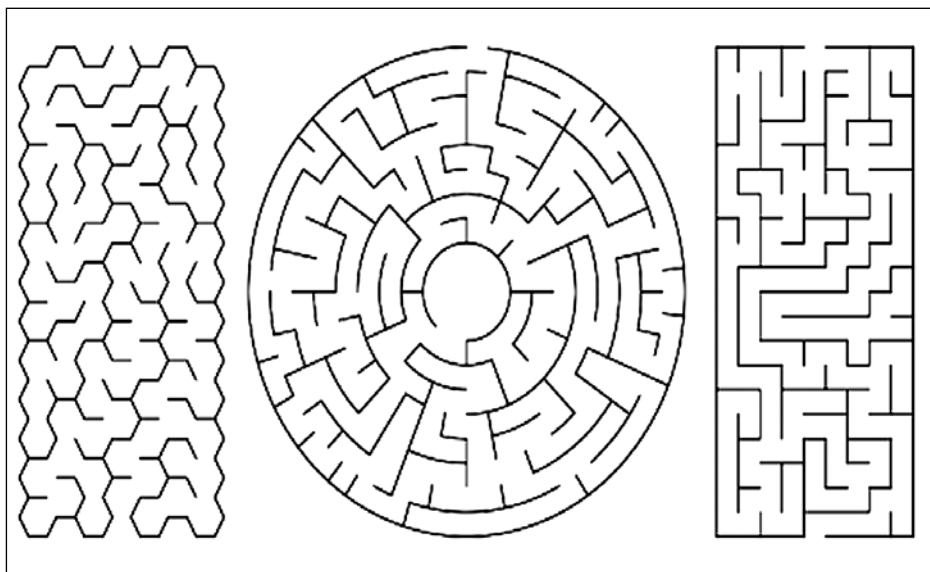

Találd meg!

Hol rejtőzködik a kakas?

Labirintus

Találd meg!

Hat különbség van a két kép között.

Hány könyvet tudunk elolvasni életünkben?

Egy rendszeresen, naponta 3-4 órát olvasó ember 10 év alatt 760 kötetet végezhet, ez évente 76 mű. Egy élet alatt, mondjuk 50 évi olvasást számítva, ez csaknem 4000 kötetet jelent. Az adatokat Fitz József, a nagy magyar könyvtártudós egyik tanulmányában találtuk. Más felmérések szerint ezek a becslések túlságosan szerények. Gyorsolvasó könyvmolyok ennél sokkal nagyobb teljesítményekre képesek. Persze az olvasás nem sportteljesítmény, nem időre, darabszámmra vagy kilóra faljuk a könyveket. Olvasni okosan, válogatva és odafigyelve kell... Az ókorban és a középkor elején az emberek rendszerint csak fennhangon olvastak. Az akkori írók a műveik prózáját és ritmusát is fennhangon való olvasáshoz és kiejtéshez alkalmazva alkották meg. Írott nyelvük emiatt sokkal nyomatékosabb és patetikusabb, mint a mienk, mi inkább a néma gondolat nyelvén írunk. Az újkori írói már magányosan, hangtalanul olvasó közönség számára írnak. Ennek a hangtalan olvasásnak az az előnye, hogy sokkal gyorsabb, mint a fennhangú.

„Rák” mondatok

Hogy mi a „rák” – mondat? Az olyan mondatot hívjuk így, amelynek visszafelé olvasva is ugyanaz az értelme. Felsorolunk néhányat, próbáljátok meg elolvasni őket!

A kirakó karika.
A sah kerek hasa.
Csak a mama makacs.
Csápmalakú kalapács.
Edit nem ment ide.
Életem Etelé.
Kegyelmes sem legyenek?
Kelemen nem Elek.
Kis Elek elesik.
Régi görög ígér.
Te pék, láttál képet?
A fasori pap papirosa fa.
Apáca, lenyel a cápa!
E telke fekete.
Goromba rab morog.

A helyes válasszal könyvet nyerhetsz!

Kutass és nyerj! Melyik mitológiai alak volt a kereskedelem és a jóslás istene, az istenek hírnöke, az elhunytak lelkének vezetője?

Egyike a 12 olümposzi istennek. Zeusznak a gyermeke, már csecsemő korában látszott, hogy ravasz isten, és nagy zsvány lesz belőle: kicsi pólyás volt még, amikor sikerült bátyja, Apollón teheneit ellopnia és úgy elrejtene, hogy annak egész jóstehetségére szükség volt, hogy meglelje őket. A történet békésen végződött, a testvérek kibékültek, miután Apollónnak ajándékozta saját ihletésű és készítésű teknőcsont lantját. Ekkor tanította meg Apollón jósolni. Sisakján és a lábán szárnyakat hordott, kezében pedig hírnökbotot. Hozta-vitte az istenek üzeneteit, amerre Zeusz küldte, az elhunytak lelkeit ő vezette az alvilágba.

A helyes választ legkésőbb október 1-jéig küldd el címünkre. Levélcímünk: **Jó Pajtás, Vojvode Mišića 1., 21000 Novi Sad.** A választ elküldheted a jopajtas.szerk@magyarszo.rs e-mail-címünkre is. A neved mellett írd meg az iskolád nevét, az osztályt és a laccímedet!

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A magyar népmese napja alkalmából

Az Újvidéki Módszertani Központ amatőr Mesemondó versenyt hirdet óvodás, általános iskolás, középiskolás és felnőtt kategóriában.

A jelentkezők népmesével vagy a kortárs műmese-irodalom meséjével, meserészletével nevezhetnek be.

A koronavírus elleni küzdelem érdekében, és tekintettel az egészségügyi intézkedésekre, kérjük a résztvevőket, hogy a produkciójukról készítsenek videófelvételt és ilyen módon pályázzanak. A felvételek elküldhetők villámpostán (umk@eunet.rs), vagy DVD-

re rögzítve postán (Centar za metodiku, 21000 Novi Sad, Dunavska 3/I). A produkciókat szakzsűri fogja értékelni.

Jelentkezni és érdeklődni Horvát-Kocsis Erikánál lehet a 021/456-422-es telefonszámon vagy az umk@eunet.rs email-címen.

A benevezéshez szükséges adatok: vezetéknev és személynév, kategória (óvoda, általános iskola I–IV. osztály, általános iskola V–VIII. osztály, középiskola, felnőtt) helységnév, a mese címe.

Jelentkezési határidő: 2020. szeptember 25.

A Jó Pajtás megjelenését támogatja:

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

82+79(02.053.2)

ISSN 0350-9141

COBIS.SR-ID
16225794

Vajdaság Autonóm
Tartomány

Magyar Nemzeti
Tanács

Vajdasági magyar
gyermeklap

■ Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó Kft., 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., Szerbia ■ Igazgató: **Ökrész Rozália** ■ Főszerkesztő: **Varjú Márta** ■ Felelős szerkesztő: **Török Erna** ■ Grafikai szerkesztő: **Buzás Mihály** ■ Lektor: **Halász Csilla**
■ Állandó munkatársak: **Bori Mária, Herédi Károly, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda, Major Evelin, Nagy Magdolna, Tóth Tamara** ■ Telefon: 021/457-100 ■ Kéziratokat és képeket nem örzünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon: 021/557-304, e-mail: plasman@magyarszo.rs ■ Dinárfolyószámla: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás-előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38–42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben) ■ Készült a Magyar Szó Lapkiadó Kft. Nyomdájában, Újvidéken ■ Jó Pajtás az interneten: www.jopajtas.com ■ Szerkesztőségi e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs